

RAEKÜLA SÕNUMID

Pärnu Raeküla linnaosa kingitus Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks nr 15 märts 2018

Head raekülalased!

Meie viimasest väljaandest Raeküla Sõnumid on möödunud viis aastat. Kindlasti tekkib lugejatel õigustatud küsimus, miks paus nii pikk on olnud. Põhjus on majanduslik. Nimelt oleme isemajandav organisatsioon, mis peab kogukonnalehe välja andmiseks hankima lisavahendeid.

Käesoleval, Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva-aastal õnnestus seltsil hankida Kodanikuühiskonna Sihtkapitali vabariigi sünnipäeva teavitustegevuste taotlusvoorst projektiga „Kaks korda sada ja viis pealekauba“ raha vähemalt kolme lehenumbri väljaandmiseks.

Toetatud väljaannetest esimene ehk tänane leht valmis Raeküla hariduselu 105. aastapäeva auks, teise paneme kokku augusti alguseks ja selle pühendamise peajasjalikult linnaosa spordielu tutvustamisele, sealhulgas leiab kajastust ka paikonna spordielu läbi aastasaja. Ilmuma peaks see lehenumber enne kolmandat rahvajooksu 20. augustil, s.o enne Ühla – Rotiküla elamusjooksu.

Eesti Vabariigi 100nda sünnipäeva-aasta kolmanda väljaande pühendamise novembris Raeküla tegijatele, paneme lehe kokku kümne viimase aasta jooksul Raeküla hea kodaniku nädala tegemistest.

Siinkohal on Raeküla Sõnumite tegijatel palve lugejatele saata toimetusele lugusid, mida järgmistes numbrites saaksime avaldada. Augustikuisesse ootame eelkõige mälestuskilde ja fotosid linnaosa spordielust ja miks mitte ka ideid/üleskutseid, kuidas saaksime oma linnaosa spordi-, ka tervisespordi valdkonnas arendada. Novembrikuisesse võiks muidugi saata huvitavaid lugusid ja fotomaterjale kogukondlikest ettevõtmistest ning kindlasti ka tulevikunägemustest.

Mõnusaid lugemiselamusi ja meeldivat koostööd järgmistele Raeküla Sõnumite kokkupanemisel!

Raeküla Sõnumid toimetus

Raeküla Sõnumite nr 15 väljaandmist toetavad: Kodanikuühiskonna Sihtkapital, EV 100, Raeküla Vanakooli Keskus, Pärnu linnavalitsus ja mitmed eraannetajad:

KODANIKUÜHISKONNA TOETUSEKS

Raeküla Sõnumite toetuseks on avatud MTÜ Selts Raeküla arveldusarve SEB pangas EE561010220100960014, märksõna Raeküla Sõnumid.

Toimetus küsis, linnajuhid vastasid

* Mis tähendus on teie jaoks ütlusel “Pärnu – Eesti Vabariigi sünnilinn?”

Romek Kosenkranius, linnaapea: Pärnu - Eesti Vabariigi sünnilinn tähendabki minu jaoks seda, et me oleme tähistanud oma armsa linna linnana, kus Eesti Vabariik esmakordselt välja kuulutati. See on fakt: Eesti Vabariik kuulutati välja siin, Pärnus 1918. aasta 23. veebruaril õhtul. Samuti ei maksa alahinnata asjaolu, et mitmed Eesti Vabariigi sünniloo juures seisnud isikud olid pärit Pärnust või Pärnumaalt! Seega on pärnakatel igati õigus olla uhke, et Eesti Vabariik sündis 100 aastat tagasi meie väikses Liivimaa provintsilinnas ja just Pärnust on sirgunud mitmed olulised riigi sünniga seotud isikud.

Rainer Aavik, abilinnaapea: Pärnu on Eesti Vabariigi sünnilinn ning 2018. aasta EV100 pidustused seda ka kinnitasid. Tegime kõvasti tööd selle nimel, et 23. veebruaril oleksid kogu Eesti pilgud just Pärnul, et väärikalt meeles pidada, et just Pärnus kuulutati esimesena Eesti Vabariik välja.

Marko Šorin, abilinnaapea: Paar aastat tagasi püüdsin jäädvustada fotol kohti, mille kaudu saaks jutustada Pärnu linna külalistele vabariigi sünnilinna lugu. Pidasin sümbolväärtusega paikadeks Pätside kunagist kodumaja Raekülas, Vabadussõjas langenute mälestusmärki Alevi kalmistul, Kuninga kooli ning Rütüli platsi. Nendes kohtades saaks jutustada Pärnu lugu linna hüüdlausest tulenevalt. Kui enamus nimetatud paikadest on ilusasti korras, siis paraku on Pätside maja seis väga nukker - maja on tühi ja kasutuseta. See peaks olema laiema üldsuse kokkuleppe küsimus, kuidas oleks võimalik meie ajaloo ühe suurema poliitiku nimega seotud maja väärikalt uuele elule äratada.

* Milline on Pärnu aasatal 2028?

Romek Kosenkranius: Ma usun, et 2028. a on Pärnu elujõuline linn ja regiooni keskus. Selleks ajaks on Pärnul kiired ühendused teiste oluliste keskuste (Tallinn, Riia) ja maailmaga, on toimiv lennujaam, *Rail Baltic* raudteel kihutavad kiirrongid ja laiendatud *Via Baltica* toob siia inimesi kaugemalt ja ligemalt, mis võimaldab Pärnu spaa- ja puhkemajanduse jätkuvat arengut. Linna arengut toetab kruisisadam ja järjest kasvav ristluslaevade arv. Kiirrongid võimaldavad 45 min jõuda Tallinna ning 1 h 15 min Riiga, seetõttu on palju Tallinnas ja Riias tööl käivad inimesed valinud oma elukohaks rahulikuma, rohelisema ja kompaktsema Pärnu. Pärnu ühinemiseprotsessis ümbruskonna valdadega on tekkinud rohkem atraktiivseid elurajoone ka 10-15 km kaugusel kesklinnast – sellised, nagu näiteks Raeküla.

Kiired ühendused on loonud võimalused kõrghariduse ja teaduse arendamiseks piirkonnas, kindlasti on suurenenud kõrghariduse andamise võimalusedki Pärnus. Regioonikeskusesse on koondunud rohkem töökohti ja töötasud on siin piirkonna kõrgemad, kasvanud on kõrgema sissetulekuga elanike osakaal. Mugavam ja turvalisem elukeskkond on suurendanud noorte perede osakaalu rahvastikus. Ettevõtted investeerivad Pärnusse teadmisesse, et piirkonnas on piisavalt võimalusi leida tööjõudu ....

Kindlasti on Pärnu roheline linn – siin leidub palju mitmekesist ja kaunist loodust, oleme ju täna juba 858 ruutkilomeetri parkidega üks maailma rohelisemaid linnu. Selline võiks olla minu unistuste Pärnu 2028. Aastal. Siiski on olulisem see unistus, millisenä enamus pärnakaide tahab Pärnut näha!

Rainer Aavik: Pärnu on aastal 2028 hästi ligipääsetav nii auto, bussi, rongi, laeva kui lennukiga tulijatele. Pärnus on hea elada, töötada, õppida ja puhata. Heas tasakaalus on arenenud nii puhkemajandus kui tootmine. Linnas on võimetekohast rakendust kõigile.

Marko Šorin: Kindlasti väga ilusa ja korras keskkonnaga Pärnumaa keskus, kus lisaks kuurordile on arenenud tootmisettevõtted, sest siin on selleks ajaks nii toimiv lennujaam, reisiasadam, *Rail Baltic* kui ka laiendatud *Via Baltica*. Pärnu asub Tallinna ja Riia vahel väga heas asukohas ning sinne elukeskkond on kõige sobilikum elamiseks ja töötamiseks.

* Millised on kõige olulisemad teemad, mis Pärnus kõige kiiremini lahendamist vajavad?

Romek Kosenkranius: Kiiret lahendamist vajavate teemade ring on hetkel seotud ühinemisega – eelkõige vajab lahendamist erinevuste ühtlustamine, hüvede laiendamine kõigi uue omavalitsuse elanikele, samuti uue omavalitsuse üldplaneeringu koostamine, arengukavade kokkupanek jne. Oluline on ka uue organisatsiooni töö korraldamine, seal on olnud palju pingeid. Samuti on laual praegu paljud erinevad Euroopa Liidu meetmetest tulenevad projektid, millel on kindel pingeline ajakava ning mis on praegu ka töös. Näiteks Raekülas on hetkel pooleli kergliiklustee projekt, kohe käivitub Mai-Raeküla piirile (Raja tn) ujula ehituse projekt. Hakkame tegelema sadevete probleemidega jne.

Rainer Aavik: Hetkel on koostamisel nii uue, suurema linna arengukava kui üldplaneering, mis täpsustavad linna arengu eesmärgid. Töötame selle nimel, et Pärnu areneks, kuid säilitaks samal ajal oma isikupärase näo.

Marko Šorin: Kuna minu juhitavate valdkondade ulatus on väga lai (haridus, kultuur, sotsiaal, sport), siis toimub siin pidev muutumine ja areng. Kui ühel hetkel on sündinud väga suur ning surve tekib lasteaiakohtadele, siis aastate pärast võib sündinud olla stabiliseerunud, kuid kohti on vaja kooli jne. Sotsiaalvaldkonna teemadki muutuvad, sest omavalitsuse võimekus ja kogemused on väga kiiresti kasvanud. Samal ajal on kasvanud ka ühiskonna ootused. Lahendused, mis toimisid veel mõni aeg tagasi, on täna juba ajale jalgu jäänud. Õnneks töötavad Pärnu linnavalitsuses pädevad ja tublid inimesed, kes teevad oma tööd pühendumusega. Omaette teema on loodav lasteaed Raja tänavale ning selle kõrvale ehitatav ujula. Huvihariduse laialdasema kättesaadavuse tagamine ning selle rahastamine on teemad, mis vajavad veel sellel aastal uemat lähenemist. Paljud asjad on seotud ka haldusreformi järgses maakonnas üldise (nagu spordiliitude toimimine, omavalitsuste vaheline koostöö) korraldamistega.

* Raeküla hariduselu saab 105. aastaseks! Mida soovida selle puhul raekülalastele?

Romek Kosenkranius: Õnnitlen siiralt Rotiküla elanikke olulise verstapostini jõudmisel – 105 aastat saab täis tänava hetkest, kui Raekülas sai mitmete prominentsete pärnakate toel hoo sisse hariduselu. Haridus on tähtsal kohal ka iseseivaks riigiks saamisel ja olemisel, haritus loob eeldused olla edukas kodanik ja INIMENE! Eesti ühiskonnas on koolil olnud ikka oluline koht piirkonna vaimuelu hoidmisel. Seetõttu hoidkem ikka au sees hariduse andmist piirkonnas ning olgem uhked, et Raekülas on antud ja antakse ka tulevikus haridust meie lastele, jätkuks vaid kooli minevaid lapsi! Võin siinkohal öelda, et ka minu lapsed on alustanud oma kooliteed just Raeküla koolis ja olen selle üle uhke. Edu meile!

Rainer Aavik: Perekond Pätside kaasabil loodud Raeküla kool on piirkonna keskuseks olnud juba üle sajandi. Hoidke ka järgmistel sajanditel Raeküla rahvast koos!

Marko Šorin: Ilmselt täna Raeküla seltsile on Raeküla linnaosa päris hästi “pildile pääsenud”. Teie tegemisi on kajastatud meedias. Olete olnud selles osas tublid ning toimekad. Soovingi jätkuvat energiat, teotahet ja häid ideid, hoidmaks oma kogukonda toimekana. Edu teile!

Romek Kosenkranius, Pärnu linnaapea

Rainer Aavik, Pärnu abilinnaapea

Marko Šorin, Pärnu abilinnaapea

Raeküla hariduselul täitub 105 aastat

Riita Tõniste,
Raeküla kooli
direktori asetäitja
noorsootöö alal-
huvijuht

Mu ees seisab ülesanne – kirjutada 105-aastase Raeküla hariduselu elulugu. Sõna haridus sõnatüvi on – hari, vahend, millega midagi korrastada. Reeglina on see toimunud koolides.

Kooli ajaloolisest arengust on kirjutatud varasemates Raeküla Sõnumites nr 1, 3, 5, 12), märtsis 2013 ilmunud ajaleht nr 11 oli terveniisti pühendatud Raeküla koolile (tekstis lühendina RS).

Kooli tugevus peitub õpetajas

Kooli tugevuseks on peetud tema õpetajat. Õpetaja on eestlastele tekitanud aukartust. Tegijaid on Raekülla jätkunud. Kogu oma professionaalse tegevuse ja hinge on andnud hariduse jagamisele põline raekülalane Johannes Kivi (34 aastat), Ellen Lume (33), Sergei Menšikov (31), ka Aleksander Helila töötas 31 aastat, neist 29 kooli juhatajana ja tänapäeva nimetuses sädeinimesena. Õpetaja Aime Künnapas pühendus Raeküle 30 aastat.

Konkreetsed ajaloolised sündmused on kaasa toonud muutusi poliitikas ning need on omakorda põhjustanud muutusi kogukonnas, millega on kaasnenud omakorda ka muutused inimestes ja nende otsustes ning tegudes. Hariduse areng kogu Baltikumis on tihedalt olnud seotud võimuga.

On Eesti 100. sünnipäeva-aasta ja seetõttu arvan, et on põhjendatud anda lühike ülevaade eesti pedagoogika arengust, sest sellel on väga tihe seos Raeküla hariduslooga. Toon välja mõningaid jooni õpetamise ideoloogiatest ja valitsuste otsustest ning samaaegselt lisan Raeküla kohta lõike varasematest kirjutistest.

Tsaariaeg

Tsaariaeg jättis pärandiks peaaegu täieliku kirjaoskuse ja tiheda koolivõrgu.

Kähe aastaga kerkib Raeküla mändide vahele Kembi platsile püstpalkidest kahe klassiruumiga koolihoone, mille ehitusmeisteriks oli Martin Klein. Maja saab valmis juba 1912. aasta lõpuks, kuid õppetöö viibib õpetaja puudumise tõttu 1913. aasta kevadeni.

Raeküla 2klassilise algkooli avaaktus peeti 24. märtsil 1913 (vana kalendri järgi 11. märtsil). Kooli asus õppima 60 õpilast ja õpetama 2 õpetajat. Õpetus toimus vene keeles. Iga hommik algas tsaaririigi hümniga „Jumal, keisrit kaitse sa...“. Esimeseks koolijuhiks oli Martin Jürgen koos abikaasaga. Järgmisel kooliaastal kogus õpilasi kooli juba 100 ümber. (RS 1)

Paraku said I maailmasõja tõttu koolid kannatada ja õpetajaid ning õpilasi viidi Venemaale.

Algas I maailmasõda (1914-1918). Vene soldatid okupeerisid koolimaja. Rinde lähenedes evakueeriti 1915. a Venemaale Tveri kubermangu kooli vara, mida hiljem tagasi ei saadudki. Saksa meredessandi kartuses õhiti Pärnu linna komandandi käsul Waldhofi tselluloosivabrik, mis avaldas hiljem negatiivset mõju Raeküla arengule. (RS 1)

Vene- ja saksa-aeg

Aastate 1917–1918 sündmuste ajal elas Eesti kool läbi mitmeid poliitilisi muudatusi. Enamlased soovisid koolide suuremat venestamist. Saksa võimu ajal toimus koolide saksastamine ja koolid läksid üle Saksa riigikoolide õppekavadele. Tõsi, algkool jäi siiski eestikeelseks. Paraku esines ka rahvuslikult meelestatud pedagoogide vallandamist. Õpetajate ühingute tegevust ei soositud.

Peale sagedaste õppejõudude vahetuste segas korralikku koolitööd sõja-aeg. Pikeemat seisakut koolitöös ei olnud – ainult mõned kuud suure vene revolutsiooni ajal, kui puudus kooli haldaja. Rahvas palus kooli säilimist. Kooli asus juhutama hr Orav, kes oli selles ametis seni, kuni kool 4klassiliseks muudeti. (RS 1)

Pärast Saksa okupatsiooni 1918 seati koolid rahvuslikule alusele, mille eesmärgiks oli üldine kohustuslik ja maksuta algkool. 1919. a otsuse kohaselt sai eesti keel kohustuslikuks õppeaineiks ja koolikohustus pikenes seniselt kolmelt aastalt neljale ning seda kõigile 9-14aastastele.

Vähemusrahvustele jäi emakeelne õpetus. Hariduselu juhtimine läks haridusministeeriumi pädevusse.

6. septembril 1919 registreeris Pärnu linna haridusnõukogu Raeküla 2klassilise algkooli Pärnu linna koolide hulka ja nimetas selle Pärnu linna VII algkooliks. Otsuse alusel võttis Pärnu linn kõik kooli kulud ja õpetajatele palkade maksmise enda kanda.

Lisaks administratiivsele muudatusele viidi ellu ka veel sisuline muudatus – iga klassi õpilased paigutati omaette klassiruumi. Nii muutus kool 4klassiliseks, koolijuhatajaks määrati energiline ja väga teadmishimuline noor mees Aleksander Hans(š)midt-Helila, kes töötas kooli juhatajana kakskümmend üheksa aastat kuni 1948. aastani.

„Raeküla algkooli ringkond algab Reiu valla piirist ja ulatub Mere tänavani, mis endise Waldhofi väravast mere poole suundub.“ (Kooli kroonikaraamat)

Eesti Vabariigi iseseisvumisaeg

1920. aasta 7. mail võttis Asutav Kogu vastu avaliku algkoolide seaduse, mille järgi tuli kasutusele mõiste – ühtluskool, mis tähendas ilmalikku, emakeelset, kuueaastast tasuta õppega kooli. Koolikohustus oli 8.–16. eluaastani või algkooli lõpuni. Igal algkooli lõpetajal oli õigus jätkata õpinguid kesk- või kutsekoolis, kes ei jätka haridust eelpool nimetatud koolides, õpib veel 2aastases täienduskoolis. Üldiselt oli eesti koolivõrk selleks ajaks välja kujunenud, väikeste külakoolide asemele asutati suuremad, paljudes kohtades viidi algkoolid riigistatud mõisate härrastemajadesse.

Uut kooliaastat 1920 alustas Raeküla kool juba 4klassilisena. Õpinguid jätkas koolis 12 kevadel lõpetanut, üks asus tööle kingsepana. Õpetajate toast sai 5ndale klassiruum, õpetajad seadsid end sisse kööki. Plüüti kasutasid koolimajas korteris olevad õpetajad.

Linnavalitsus rahaldas kooli hoolekogu palve ja suvel 1924 avati mängumuru – kohal oli 20 eelkooliealist last, enamasti kuue-seitsme aasta vanused. Mängumuru juhataja valis haridusnõukogu VIII algkooli õpetaja Sutti, kel oli sellekohane ettevalmistus. (RS 5)

Uus koolisüsteem

1930. aastast hakkas kehtima 6klassiline algkooli kohustus. Paraku tuli majanduskriis ja krooni devalveerimine ning 1934. aasta riigipööre. 1934. aasta koolireformiga vähendati laste koolikohustust 16lt 14le aastale, see kinnitati riigivane ma dekreediga.

Uus koolisüsteem sai järgmine:
*algkool 4 klassi;
*keskkool 5 klassi (2+3 klassi, neid nimetati progümnaasiumiteks. 6 klassi algkooli koos 3aastase keskkooliga nimetati reaalkooliks), seega keskkool kokku 12 kooliaastat,
*gümnaasiumi osa 3 klassi, sinna pääses eksamitega.

Kooli säilinud kroonikas puuduvad süstemaatilised sissekirjutused 30ndate aastate kohta. 30ndate alguses toimunud kooliuuenduslik reformpedagoogika pidi kaotama õpetajate petmise, mahakirjutamise, õpetajate korralduste eiramise jne. Õpilasi tuli rakendada jõu- ja huvikohasele tööle, et loovate töövõtete kasutusele võtmisega muuta õpilase töö viljakamaks.

1937. aastal valmisid algkooli ainekavad, mis olid kantud kooliuuendusliikumise ja rahvuskooli ideedest. Nüüd oli tunniplaanis üks klassijuhatajatund nädalas. Korraliku käekirja omandamine sai kohustuslikuks. Eeskujuks võeti pais-, kald-, nõorkald-, paispüst-, nõörpüstkirj.

1938. aasta algkooliseadusega tõusis koolikohustus ülempeiri 15. eluaastani. Algkooli õppeained olid järgmised: emakeel, matemaatika, loodusõpetus, maateadus, ajalugu, kodanikuõpetus, joonistamine, laulmine, käsitöö, võimlemine, vabatahtlik usuõpetus, kodulugu (1.-3. kl), inglise ja saksa keel. Kodulugu õpetati eluliste tegevuste kaudu komplekselt (loeti, kirjutati, arutati, lauldi, mängiti jne) teema kaupa, mitte ainetundide alusel.

Õpetajate loengutel ja kongressidel kõneldi lapsekesksest koolist (Peeter Põld), mis rõhutab lapse tähtsust, sest ta areneb oma sisemise vajaduse järgi. Uue meetodilise võtte – individuaalse tööviisi võttis

kasutusele Johannes Käis. Need terminid on kasutuses käesolevalgi hetkel.

Raeküla 6klassiline algkool oli üks 1220st 1939. aasta kevadel Eestis töötavast algkoolist, kus kokku õppis 106415 õpilast ja õpetas 3900 õpetajat.

Nõukogude okupatsiooni algaastad

17. juunil 1941 okupeeris Nõukogude Liit Eesti Vabariigi. Okupatsioonivõim kehtestas uue koolivõrgukava, mille järgi loodi algkool (1-4 kl), mittetäielik keskkool (1-7 kl) ja keskkool (1-10 kl). Lisaks koolitüüpide muutusele suurenes ideoloogiline surve, mille tulemusena kadusid õppekavast kodulugu, usuõpetus, vanad keeled, kodanikuõpetus, filosoofia ja lisanudsid uued: vene keel, NSVL ajalugu ja geograafia, konstitutsioon. Pedagoogilises mõttes muutusi väga ei olnud. Võib tõdeda, et üritati kommunistlikku kasvatust sisse viia. Nõukogude aeg tõi Eesti hariduse taandarengu, kuna koolisüsteem ühtlustati, paraku ei olnud Venemaa jõudnud meie hariduse tasemele. Näiteks ei olnud Venemaal 1940. a üldist kirjaoskust.

Haridus ENSV-s

1944. aastast on Raeküla kooli nimetus Pärnu IV mittetäielik keskkool. Kroonikas on võetud kantsleiraamat ja nimi peale kirjutatud, kuid enam ta midagi ei sisalda. Stalini ajal toimus kultuuri ja hariduse sümbioos. Toimusid laialdased rahvale mõeldud „haridusprogrammid“, mida viisid läbi lektorid ja agitaatorid. Selgelt öeldi, et tuleb palju panustada, sest rahvas tuli ümber kasvatada ja kommunistlik partei oli kõige suurem kasvataja. Õpetajad ja kirjanikud said inimhinge insenerideks.

Nõukogude võimule oli omane hinnata enam kvantiteeti kui kvaliteeti. Enam ja enam inimesi pääses hariduse juurde, pealegi olid põllumajanduses ja tööstuses töötamise tingimused rasked. Tuleb tõdeda,

Raeküla kooli õpetajad 1977. a, esiresas kesksel koolijuht Johannes Kivi

Foto erakogust

et eestlast on ikka iseloomustanud „nälg“ hariduse järele.

1949. aastal kehtestati 7klassiline kohustuslik põhiharidus, mis 1958.–1963. aastate vahel muudeti 8klassiliseks. Statistika näitab, et kõik sõjajärgsed põlvkonnad omandasid pea ilma erandita põhihariduse. 50ndatel tulevad kooli tööle juba eriharidusega õpetajad, nagu Vilma Puusild, Eha Mägi, Maimu Eriste, Laine Paas, Vello Vilipere ja oma kooli kasvandikud Tiit Koplise-Eeskivi ja Urve Lepp-Kaare. (Üheksakümmend aastat hariduselu Raekülas. 2004)

Kuldsed kuuekümmendad

60ndad tõid uued sotsiaalse käitumise reeglid järgnevale põlvkonnale. Oldi kohanenud sotsialismi tingimustega. Suured raskused olid jäänud seljataha ja elu arenes jõudsalt.

Oli Hruštšovi “sula” aeg ja koolielu oli vähem poliitiseeritud. Kooli majandus sai paremale järjele. Seoses elumajade ehitamise laienemisega Raeküla linnas kasvav ka õpilaste arv: oli ju igal koolil oma kindlakääratud koolipiirkond. Õpilasi oli nii palju, et tuli moodustada paralleelklassid ja ruumipuuduse tõttu ehitati

1962. aastal uus õppehoone – algklasside maja – otse kooliaia kohale. Uus kooliaed tuli rajada koolimajast kaugemale Olevi-Merimetsa tänava nurgale. 1963 lisati üldhariduslikule koolikohustusele veel üks aasta – kaheksas klass. Kooli hakati nimetama Pärnu VIII 8klassiline kool. (Üheksakümmend aastat hariduselu Raekülas. 2004)

Stagnatsioonijal, 70ndatel suurenes järjekindlalt keskhariduse saanute arv. Keskharidust omandati kutsekoolides ja õhtukoolides ning ka kaugõppes. 1980. aastate alguseks oli toimunud üleminek universaalsele keskharidusele.

70ndatel algatati kõrgemalt poolt üleliiduline kampaania 100%lise õppeedukuse saavutamiseks. Eesmärgiks oli, et kõik õpilased klassikursuse lõpetaksid – klassikursuse kordajad pidid kaduma. See viis suures osas õpilaste ülehindamiseni.

70ndate keskel hakkas levima kumu, et Raeküla koolimaja on kitsas ja amortiseerunud ning tuleks liita Papiniitu valmiva uue koolimajaga, mis pidi kandma L. Koidula nimelise II Keskkooli nime.

1978/79. õppeaasta oligi koolis viimane. Mõned õpetajad lahkusid juba sügisel teise kooli. Õpilaste arv koolis oli ometi kooli ajaloo suurim: 427 õpilast, 23 õpetajat, 14 klassikomplekti. Töö toimus kahes vahetuses. (Üheksakümmend aastat hariduselu Raekülas. 2004)

Raeküla kooli katkestus

Aastail 1979-1991 toimus uusvenestamine. Toimus aktiivne vene keele kasulikkuse propaganda, mille kandvaks loosungiks oli kakskeelsus. Vene keele senisest veelgi laialdasem kasutuselevõtt saavutas haripunkti 1980. aastal, mil hakati vene keelt õpetama juba lasteaedades ja üldhariduskooli I klassis. 1986 pidid 6aastased lapsed kooli minema. 1988 läks kool üle 5päevasele tööandale. Põhikool muutus 9klassiliseks ja keskkool 12klassiliseks.

Ärkamisaeg

Uude ärkamisaega (1987–1991) jääb Raeküla kooli uus tulemine. Pärnu linn soovis ehitada uue koolimaja, kuna olemasolevad olid kõik üle rahvastatud. Otsiti kohta ja lõpuks peatuti Raekülas.

2. septembril 1991 kell 10.00 avas kool õpilastele uksed. Opilased kogunesid koolimaja õuele, kus õpetajad nad vastu võtsid ja seejärel klassijuhataja järel klassiruumidesse läksid. Koolimaja tuli siseneda ettevaatlikult, sest I korrus oli alles tellingutes ja värviine.

(Üheksakümmend aastat hariduselu Raekülas. 2004)

Koos uue üldhariduskooli, Raeküla keskkooli avamisega alustas Raekülas tööd ka Pärnu majanduskool.

4. septembri ajalehes Kesk-nädal annab Ester Vilgats ülevaate Pärnu Majanduskooli avamisest Raekoja saalis, kuna Raeküla koolil läheb valmissaamiseks veel nädalapäevad aega.

(Üheksakümmend aastat hariduselu Raekülas. 2004)

Raeküla kooli pidulik avamine toimus 19. juunil 1992.

Päev hiljem võeti kasutusse Eesti kroon.

Taasiseseisvumisaeg

20. augustist 1991 iseloomustab hariduselu seisukoht, et igapäev on võrdsetel alustel õigus osaleda elukesivas õppes vastavalt oma võimetele ja huvidele ning haridus peab olema majanduse arengu teenistuses. Võib tõdeda, et õpetamise tase on kõrge (PISA testid) ja tegeletakse emakeele arendamisega.

Viiakse ellu koolireform, mis eraldab koolid põhikoolideks (1.-9. kl) ja gümnaasiumiteks (10.-12. kl). Nii saab 2010. aastal Raeküla gümnaasiumist Raeküla kool. Samast ajast tuleb käibe le euro.

Hetkel kõneldakse kaasa- vast haridusest, eesmärk on jõuda võimalikult kõikide õppijateni, väärtustades ning toetades individuaalseid erinevusi. Hariduslikke erivajadusi liigitatakse kuude rühma: emotsionaalsed probleemid; käitumis-, õpi-, suhtlemisraskustega; andekad ja erineva seksuaalorientatsiooniga lapsed. Kooli on tulnud tugispetsialistid: psühholoog, nõustaja, on tasandusklassid, väikeklass, üks-ühele õpe.

Ühe väikerahva puhul on kõige tähtsam – säilitada oma eripära (mida suudeti nõukogude režiimis siiski hoida suuresti tänu toleaegelele haridusminister Ferdinand Eisenile).

Tõsi, väga suur, koolikasvatusest suuremgi, mõju on kodudel/peredel, kus lapsed kasvavad. Selleks, et saaksime tähistada tulevaid hariduselu tähtpäevi ning olla uhked oma inimeste ja nende saavutuste üle, soovin tarkust ja südameheadust kõigile raekülalastele!

Konstantin Pätsi valvsa silma all

Piia Karro-Selg, keskuse juhataja, Raeküla seltsi juhatuse liige

Maja lugu, kus tegutseb Raeküla Vanakooli keskus, on vanem kui Eesti Vabariik. Samal ajal tähistab see maja igal Eesti Vabariigi ümmargusel tähtpäeval, mil meie riigil täitub viie või nulliga lõppev aastaring, ka oma juubelit, kuid alati viie aasta võrra vanemat.

Sümboolne on, et nii selle maja kui ka Eesti Vabariigi sünni juures on väga oluline roll olnud täita Konstantin Pätsil – mehel, kelle juured paiknevad Pärnu Raeküla linnaosast vaid kümnekonna kilomeetri kaugusel, kuid samuti ka linnaosas endas.

Oli just Konstantin Päts see mees, kes Raeküla algkooli asutamiseks 1912. aastal kubermangukeskusest Riiaast tõi loa, mis Pärnu rae pani lihtsalt fakti ette, et paikkonda tuleb kool rajada. Enam kui sada aastat tagasi anti kooli asutamisega hoog sisse ka linnaosa arengule. On ju vana tõde, et kus on kool, sinna tuleb inimesi juurde.

Eelnimetatud põhjustel paigutati Konstantin Pätsi portree 2008. aastal Vanakooli keskuses aukohale. Nii toimibki keskuse igapäevane elu härra Konstantini valvsa pilgu all ja sellest, mida tema silmad näevad, kõrvad kuulevad ja mida ta tunneb, räägibki järgnev lugu.

Vana koolihoone saab uue kuue

Vanas koolihoones oli juba esimese Eesti Vabariigi ajal kohaliku elu keskpunkt, kus lisaks koolitundidele ja lasteaiale harjutasid pärastlõunati koorid, rahvatantsijad, käis koos kohalik rahvateater ning aulas korraldati tähtpäevadel üritusi kohalikele elanikele.

Sarnaseid haridustempleid oli ju tollel ajal igas Eesti paigas, kus hommikul hakkas akendest paistma valgus, mis alles hilisõhtul kustus. Vahepealsel ajal, kui vanast koolihoonest õpilased paari kilomeetri kaugusele suurkooli viidi, aga vanakeses Pärnu kolledž, kunstikool ning ka õhtukool tegutsesid, hääbus hoone kogukonna huvides kasutamise traditsioon.

Hoone märkamise ja uus ärkamine sai alguse käesoleva sajandi esimesel aastal, kui linnaosas taas tegutseva uue kooli (NB! vana koolihoone vahetus läheduses) hoolekogu otsis võimalust vana koolihoone kasutusele võtmiseks, et õpilasüritustel kasutada hea akustikaga saali. Esmalt vaid kooli huvides alustatu tipnes 2001. aastal kohaliku seltsi loomisega. Pärnu linnavalitsus usaldas vana koolihoone haldamise seltsi liikmetele, sõlmides ka vastavasisulise kahepoolse lepingu. Vaatamata hoone väga kulunud, lausa masendavale seisundile viis seltsi liikmete järjepidev töö tulemuseni, et 2004. aastal alustati hoones esimese põhjalikuma remondiga. 2006. aasta 1. septembril avas

vana koolihoone uksed Raeküla Vanakooli keskuseks. Mahuka ehitustöö tulemusena oli renoveeritud aula, fuajee, kogu maja oli saanud uued aknad ning vahetatud oli ka katus ja uuen- datud maja vooder. Keskuse nime valikul osutus määravaks hoone ajalugu, s.t seltsi liikmete enamuse otsusega tehti kumardus majale kui vana koolihoonele.

Oma näo otsingutel

Ajal, mil maailm on täis igasuguseid ahvatlusi, on ühel uuel keskusel oma koha leidmine keeruline protsess. Nii oli ka Vanakooli keskusega. Hoones 2001. aastast tegutsenud selts viis läbi rahvaküsitluse, mis andis edasiseks tegevuseks suunised.

Esmalt alustati erinevate sündmuste – rahvakalendri tähtpäevad ja riiklikud pühad – tähistamisega, millest omakorda valiti peamiseks suunaks avatud kultuuritöö. Seejärel liitus seltsi liikmetega inimesi, kel oli koolituste korraldamise kogemus. Tulemusena sündis koolituskeskus täiskasvanutele ning huvikool lastele.

Kolmanda valdkonna sünnitasid kohalikud noored, kes 2008. aasta talvel hakkasid hoogsalt endale keldrikorralduse noortekeskust ehitama. Tulemuseks oli loomulikult avatud noorsootöö lisandumine. Väga oluline oli tunnustus - maakondliku kodanikuühiskonna aasta teo tiitel, mille tõid noored keskusele omapoolse panusega. Väga loomuliku tööelu osana lisandus juba suhteliselt algusaastatel ka sotsiaaltöö, millega toetatakse hätta sattunud kogukonna liikmeid või seadusega pahuksisse sattunuid, kellel vaja teha kogukonna heaks tööd teatud arv tunde.

Kõige selle juures ei unustatud kogukonna liikmeid ja nende muresid. Nii korraldatakse jätkuvalt iga kuu viimase esmaspäeva õhtul rahvakoosolekuid ja algatatakse ideid või osaletakse projektides, mis aitavad kaasa linnaosa füüsilise keskonna paranemisele ja vaimsete väärtuste kogumisele.

Kõike seda viir-varri ühel Pärnu linnavalitsuse istungil tutvustades esitas üks toonastest abilinnapeadest küsimuse, kas seltsi eestvedajad üldse ise ka aru saavad, millega tegeletakse. Vastus oli võib-olla paljudele üllatav, kuid väga lihtne: nimelt tegutseb Vanakooli keskus riskide maandamise põhimõttel, st kui mõnes valdkonnas on majanduslikus mõttes kehvem aasta, siis teiste toel ei pea tegevusi päriselt lõpetama. Samal istungil viis nii selle abilinnapea küsimus kui ka paljude teiste inimeste üles näidatud

Ago Pajuri ja Toomas Karjahärm koostatud Konstantin Pätsi biografiat esitleti Raeküla Vanakooli keskuses 23. veebruaril 2018

Foto Mikko Selg

mõistmatus hetkeni, kui seltsi laiendatud juhatus istus vaagima, milleks siiski Vanakooli keskus tegutseb. Ajurünnaku tulemus üllatas nii mõtlejaid ennast, kuid mis peamine, sai palju selgemaks ka kõrvaltvaatajatele: 2013. aastal sündis Pärnu Raeküla linnaosas kogukonnakeskus, mis koondab oma katuse alla nii kultuuri-, haridus-, sotsiaal-, noorsoo- kui ka kogukonnatöö.

Tempokas argipäev

Vanakooli keskus avab tegevusteks uksed iga esmaspäeva hommikul nii kella kaheksa-üheksa paiku, nii alustatakse teistelgi tööpäevadel enamasti samal ajal. Elu keskuses ei jää seisma ka nädalalõppudel ja riiklikel pühadel, kuid enamasti alustatakse siis tegevustega veidi hiljem.

Keskuses keeb elu seitsmel päeval nädalas ja seda peaaegu 365 päeval aastas. Tegevusi pakutakse pispõn- nist eakateni.

Päris põnev on näiteks neljapäeva õhtul seista fuajees ja kuulata. Samaaegselt kõlavad helid tekitavad huvitava kaanoni: peegelsaalis harjutavad flamenkotantsijad hispaania muusika rütmis, noortekeskuses laulavad Metsatuka Muusikud rahvalikke viise, aulas tantsivad šoutantsijad Ivo Linna laulu ning jõusaalis treenivad noored mõne kaasaage se laulu saatel. Kui veel lisada, et samal ajal õpivad teise korruse õppeklassis näiteks eesti keelt Pärnu elavad türklased, hispaanlased, araablased, inglased jt, siis on häälest täielik ülevaade, kuid sugugi mitte tegevustest.

Keskusest jõutakse kaugemalegi

Töötute ja töötajate õppereisid Läti ja Leetu, rahvusvahelise muusikapäeva kontserdid, ekstreemrahvatantsurühma Viisuke reis Ameerikasse, naisansambli Top Ten kontsertreis Läti ja Leetu, naiskoo- ri Leelo kontsertreis Walesi, noorte- vahetused Saksamaale, Itaaliasse, Sloveeniasse jm – need kõik on korraldanud Vanakooli keskuse

töötajad ja seda koostöös erinevate rahvusvaheliste võrgustikega. Nii ongi kujunenud, et kui kogukonnakeskus on katuseks, siis rahvusvaheline koostöö on väetiseks, et motiveerida aina pingutama nii keskuses tegutsevaid kui ka koostööd tegevaid huvigruppe.

Omanäoliseks traditsiooniks on kujunenud erinevate riikide teema- nädalate korraldamine. Idee iseenesest pärineb Pärnu Linnavalit- suselt ja lisaks on ka teised organi- satsioonid paaril korral Pärnus teemanädalate korraldamisega edu- kalt kätt proovinud. Tundub siiski, et jäätult on end teemanädalatega sidunud just Vanakooli keskus. Viimati korraldatud on oluline ära märkida eelmise aasta novembris toimunud naabreid tutvustavaid sündmusi teemal „Läti nädal Pärnus“, kus piiritaguseid külalisi oli üle poole saja ja kaasa löövaid organisatsioonegi Pärnu linnas ja maakonnast veidi enam kui kuuskümmend. Läti nädalale eelnes „Jaapani nädal Pärnus“, mis tutvustas eestlastele nii kaugeks jääva riigi kultuuri, sporti ja palju muudki. Juba on alanud ettevalmis- tused 2018. aasta septembris toimuvaks ettevõtmiseks „Türgi nädal Pärnus“.

Teemanädalad annavad Vanakoo- li keskuse meeskonnale alati paraja annuse adrenaliini, et ka oma igapäevatööd ikka tempokalt ja mitmekülgsemalt teha.

Vanakooli keskusele on auasi, et just perekond Päts, sh President Konstantin Päts isiklikult, on algata- nud enam kui sada aastat tagasi kooli asutamise Pärnu linna Raeküla linnaosas.

Hoones, millest tänaseks on saanud kogukonnakeskus, hoiab igapäe- vastel tegemistel silma peal Kons- tantin Päts isiklikult, vaadates kogu meie sagimist 365 päeval aastas kohaliku kunstniku Osvald Saulepi 1987. aastal maalitud portreeti. Täname tegutsejatena oleme abso- luutselt veendunud, et härra Kon- stantin on nähtuga väga rahul.

Jäipurikate ja lühtrite säras

Siiri Metsamägi, Raeküla kooli 1979. aasta vilistlane

Meie eakas Raeküla koolimaja elab kogukonnakeskuse väärikat elu. Siin saab oma vaimu harida, käsitööd või trenni teha, tegeleda muusika ja tantsuga.

Juba teist hooaega tegutsen ma Vanakooli keskuses šoutantsutrupis Kelmikad Mannikesed. Peamiselt esitame juhendaja Sigrit Ildi loomingut ja esineme meelsasti keskuse pidudel. Rõõm on majja tulla ja siin olla, tegevusrumi leidub. Raeküla koolis möödusid minu kaheksa

põhikooliaastat. Esimesed kolm klassi läbisime väikeses majas, nagu naaberaja tookord nimetati. Suures majas käisime aktustel ja kehalise kasvatuse tundides. Iga päev lippasime söögivaheajal kerges riides üle õue sööklaasse, kogu klass paarihisega käisikes ilusti õpetaja järel. Pärast einet suundusime omatahtsi väikesesse majja tagasi, kes tormates, kes rahu- likult kulgedes. Iga ilmaga korraks värsket õhu ja päikese kätte pääseda oli koolipäeva tore vaheldus. Püsisime karastatud ja terved!

Aastalõpp tõi koolisaali näärime. Harjumuspärane võimlemisruum muutus detsembris tundmatuseks. Kunagi ei teadnud, millal on see päev, kui satud saaliust avades imemaailma, kus seinad üleni öösinise kangaga kaetud ja laeservi palistamas läikivad tsellofaanpurikad.

Südamlik tänu koolirahvale, kes selle imelise tunde lõi! Näärripidu ei lõppenud kunagi näärivana lahkumisega. Peale pakijagamist läks hoogsaks tantsuks. Kuldpaperist taevatähed ja

hõbedased jääpurikad panid tol ajal saali särama. Nüüd naudime uute klaasilühtrite väärikat helki.

Põhikooli lõpuastatel toimusid meil klubi stiilis peoõhtud. Kõrge laega saal tehti hämaraks ja värviliste projektorige vilkumine toetas tantsujulgust. Ajakohase makimuusika eest hoolitsesid koolilennad. Korda tagavad õpetajad viibisid delikaatselt taustal, nii et pidulistel tekkis iseolemise tunne.

Algklasside aegu oli veel olemas eesriidega lavagi, kus esimesi etteasteid tehti. Kord poiste- tüdrukute segapaaridega seltskonnatantsu õppides sattusime üsna hoogu ja sambasamme harjutades kuhjus saalinurka äkki hunnik siputavaid käsi- jalgu. Oi, see oli piinlik! Silusime kiiruga oma riided ja tants läks edasi. Üks punastama panev juhtum meenub veel. Lavastasime klassiõdedega naljanäidendi. Seda kooliperlele esitades tõmbasin kogemata pinginaabrilt tooli istumise tunde löi! Näärripidu ei lõppenud kunagi kukkumise ehe ehmatus pani saali rõkkama. Aplaus oli muidugi tohutu, aga ...

Tihti tantsisime pidudel ja vahetundides pärimustantse ja mängisime laulumänge. Klaveril saatis muusikaõpetaja Mall Roos. Meeles on rõõmsalt keerlev rahvamus, susside sahin, pehme puuparketi taju mine läbi õhukese talle ja tore tunne hinges. Hilisemas töös muusikaõpetajana püüdsin alati lasteaiaga peokavadessegi oma kooliaegset tantsu sobitada.

Praeguseks on muusikast saanud minu hobi, põhikirg on hoopis raamatud. Toimetan ilukirjandust ja luulekogusid ning kirjutan ka ise. Suur tänu klassijuhataja Aime Künnapasele, kes andis esimesed teadmised eesti keele õigekirjast ja toetas minu lugemishuvi! „Maailma vastikuim väljend on „ei viitsi!““ õpetas kooli direktor Johannes Kivi. Kui vahel taban ennast seda põlatud väljendit kasutamast, meenub koolijuhhi tarkus kohe ja suundun uuesti tegudele.

Meie armas koolimaja Pärnu linna servas on saatnud teele paljusid. Igäüks teab, missuguse pärlit ta siit enese jaoks kaasa sai. Aitäh!

2014. aasta 25. jaanuaril 93aastasena igavikuteele lahkunud endine Raeküla kooli õpetaja Herta Menšikov kinnitas, et ta:

*„ei taha oma hauale pärgi,
ei taha näha silmi märgi.
Soovin vaid üht lillekest ning
minust jäävat mälestuskillukest.“*

Herta Mentšikovi (pildil) intervjueris 3. oktoobril 2011 Tiina Vaargas, kaamera taga oli Riho Valdner. Intervjuu põhjal pani Raeküla Sõnumite tellimusel Herta Mentšikovi Raeküla mäletused kokku Inga Mänd.

Foto Riho Valdner

Rõõm on tõdeda, et Pärnu Vanakooli keskusel on säilinud Raekülalt ja raekülastel üsna suur mälestuskilluke, proua Hertaga salvestatud intervjuu, milles ta jutustab

Raekülalt ja raekülastest

Raeküla põhieelanikuks olid tol aastal elukutse järgi kalurid, töölised, vähesel määral ametnikke, kaupmehi ja ka mõni õpetaja. Oli rikkaid ja oli vaeseid. Rahvastik oli kihiline. Olid kalurid ja olid majaomanikud, kes üürisid ruume välja. Lõpuks olid üürilised.

Ega üürilised olnud kõik vaesed. Vaesed olid need, kel oli palju lapsi peres. Tavaliselt siis need emad olid kodus lastega ja isad käisid tööd otsimas, põhiliselt juhutööd. Tavaliselt olid need isad ikka viinalembesed.

1898. aastast töötas Pärnus võimas Waldhofi tselluloosivabrik, kust leidsid tööd tuhanded inimesed. See tõi ka Raekülla juurde palju uusi elanikke. Paljud linna ümbruses elanud talumehed likvideerisid oma majapidamise ning tulid Pärnusse, et leida tööd ja parandada oma elutingimusi. Tuldi tavaliselt hobusega, et saaks veetöödega leiba teenida. Paljud leidsid oma perele ulualuse üürimajades.

1918. aastal loodud noor riik asus elu riigis korraldama. Algul oli rahval elu raske, kuid ajapikku see normaliseerus. Raeküla elanikud leidsid endale tööd kevadistel palgiparvetamistel, metsatöödel, tööd alustas jõe ääres saeveski. Palgid saeti laudadeks, need tahveldati, kuivatati. Peale selle tegutses pilpavabrik. Lauad saeti pilbasteks, pilpad seoti punktidesse ja need läksid ekspordile. Kai ääres seisid suured kaubalaevad. Väike lootsilaev näitas neile teed, sest arvatavasti oli Pärnu jõgi nende suurte laevade jaoks liiga madal.

Ühe Rootsi laeva nimi oli Vilma. Sadama lähedusse jõudes andis ta vilet. Kui meie, lapsed, seda kuulsime, siis oli kiire jooks jõe äärde vaatama, kuidas nahksilda avati. Kui laev oli tulemas, siis teadustati sellest rahvale. Inimesed läksid laadima, mis toimus käsitsi ööl kui päeval, kuni laeva trümm oli täis. Sindi-Lodjas oli veel tellisetehas. Nii elati kuidagi ära.

Kalurid tegelesid oma tööga. Asutati kaluriselt Laine, ühiselt ehitati külmoone, suured jääkeldrid. Need jääkeldrid olid siin Haraka tänava otsas. See kõige esimene, see oli Laine seltsi jääkelder, hiljem oli seal baar. Teise omanik oli üks Tammekänd või Tammekivi, kes pidas ka üht jääkellert. See oli vist Merimetsa tänava ääres. Lembitu nurga peal. Võib olla oli veel kusagil, ei tea. Kevadel käidi jääd raiumas. See veeti hobusega vankril keldrisse ja kaeti saepuruga. Seltsi liikmetel oli õigus tuua sinna oma püütud kalu, mis eksporditi välismaale. Mäletan veel, missugused suured olid kohad tollal. Need olid laotud põiki üle vankri, sest kastidesse nad ei mahtunud. Kui kaua need seal säilusid, seda ei oska mina küll öelda. Eraldi kalapoode ei olnud, aga jääkeldrist neid

rahvas ei käinud otsimas. Saadi kalurilt.

Tekkis küll uusi ärisid. Riia mnt ääres oli Laguse toidupood. See oli Känu külas. Siis Miili pagarikauplus, Tohvri toidupood, Vihmani talurahvakauplus. Siis lühikest aega oli ka Faksi majas pagaripood. Järva tänaval oli Matsoni toidupood ja Merimetsa tänaval Lüdigi toidupood. Igal poel oma ostjaskond. Tihti osteti võlgu nn raamatu peale. Palga-päeval õiendati võlg ja nii edasi see ikka käis.

Elekter toodi Raekülla alles 1926. aastal. Sedagi said endale lubada vaid vähesed. Elati petrooleumilampide valgel. Need olid aga oma valguse andmise poolest erinevad. Kes oli jõukam, võis endale suurema võimsusega lambi lubada, vaesem pidi leppima „tattinaga“. Raadio oli minu teada vaid Matsonil Järva tänaval. Ta oli selle ise ehitanud. Olid ainult lambid, nupud, juhtmed.

Raekülla asutati ka vabatahtlik tule-tõrje, aga mis aastatel, seda ma ei tea, ehitati isegi tuletõrjemaja. See oli Lembitu ja Merimetsa tänava nurga peal. Seal oli niisugune torn ja selles sireen, mis pandi tulekahju korral väga tugevasti undama, nii et ajas kõik rahva ümbruskonnas öösel üles. Algul olid neil ainult käsipumbad, mida hobustega veeti.

Hobuseid oli palju. Hobuseid päeval ei nähtud, sest nad olid tööga kinni. Nad viidi ööseks karjamaale sööma. Ma tean, meil oli endal valge hobune. Ema käis temaga kala kauplemas. Mina pidin selle hobuse viima mere äärde karjamaale, kui ema tuli koju. Mina olin siis paras tüdruk. Läksin. No hobune oli nii kange, et vaata astub kanda.

Teinekord, kui jõudsin karjamaale, siis ta läks. Hommikul pidin ta ära tooma. No jumal! Siis käidi ju paljajalu, külm kaste hommikul vara maas. Lähen sinna, näed, ta ära ei tule. Meelitasin siis leivatükiga, mõtlesin, et istun talle ratsa selga, jalad nii külmetasid. Ajasin ta ühte kohta, kus niisugune kraavikoht oli, et sain ronida talle selga, et hakkame tulema, aga näed, tema paigast ei liigu. Ronisin jälle maha ja hakkasin vedama. Ooh! Käsi oli lausa paigast ära, enne kui temaga koju said.

Mul on selle valge hobusega veel üks tore lugu rääkida. Vanasti ei olnud siin neid plankusid ümber. Valge oli sinna hobusevankri juurde kuidagi seotud ja siis tal oli kaerakott peas. Akki märkasime - hobu kadunud! Läänud! Siis toodi mulle siit kõrvalt perest jalgratas ja mina hakkasin otsima ja küsima, kas olete näinud valget hobust, kott peas. Mind hakati juhatama ja selle juhatamise peale jõudsin Sindi - Seljametsa teeni. Meenutades neid aegu, tundub mulle, et tol ajal oli Raeküla rahvas väga kokkuhoidlik, abivalmis ja üksteise suhtes salliv ning seltsiv.

Raeküla seltsielust

Raekülas oli ka mitu seltsi. Oli kalurite selts Laine. Neil oli puhkpilliorkester. Dirigendiks oli kooliteenija Ahven. Mängiti pidudel, mida korraldati väga tihti, samuti igal ühisüritusel

oli orkestril oma koht. Seltsi üritused toimusid peaausjalikult koolimajas. Oli ka väike laulukoor, mida juhatas koolijuhataja Aleksander Helila. Tubliks organiseerijaks ja rahva kokku kutsujaks oli August Must, keda rahvas kutsus Musta Kustiks. Tema osa rahva meelelahutamises oli väga suur.

Oli veel spordiselts Vaprus. Tema kasutuses oli Riia mnt Laperti maja, mille alumine korrus oli seltsi oma. Toimused mitmesugused õhtud, nagu kadri- ja mardipäeva tähistamine jne, soojal ajal korraldati ka spordivõistlusi.

Teine selts oli Tervis. Tema asupaik oli Lennuki mäel asuvas lauavabriku kontori ruumides. Kuna meie elame lauskmaal, siis tundus iga kõrgem kungas meile mäena. Talvel käis seal Lennuki mäel igal õhtupoolikul vilgas liulaskmine. Tore oli veel see, et selts oli muretsenud liulaskmiseks tugevad kelgud, kuhu mahtus mitu last. Neid sai laenutada ilma rahata, ainult pärast pidid tagasi viima. Igatahes oli see talvel väga populaarne koht kõikidele Raeküla lastele.

Hilisemal ajal veidi enne 30ndaid aastaid hakkasid tegutsema kaitseliit, naiskodukaitse ja kodutütred.

Väga tihti toimusid koolimajas harivad loengud, mida ilmestasid valguspildid. Lektorid olid väljastpoolt Raeküla. Peeti tähtpäevi, näiteks emadepäeva. Lapsed valmistasid ettekandeid. Peale pidulikkude osa oli teelaud, kus pakuti teed ja võileibu, kringlit. Üldse kasutati ettekannete tegemisel väga tihti lapsi. Koolimajas toimusid ka peoõhtud, mis algasid tavaliselt eeskavaga, kas oli selleks näidend või segaeeskava, kus esineti laulude, tantsude, võimlemiskavadega. Peale eeskava algas tants puhkpilliorkestri saatel. Rahvast oli palju. Noori tuli isegi linnast. Kõik oli rahulik, sõbralik, polnud mingit kaklemist ega riidu.

Vana aasta saadeti ära koos. Ühine jaaniõhtu oli Sepa platsil kindlasti igal aastal kavas. Koguneti koolimaja juurde, kus koolijuhataja Helila pidas päevakohase kõne, siis mindi rongkäigus orkestrihelide saatel Sepa platsile, kus süüdati tuli. Oli einelaud. Rohkem huvitas tants murul. Mängiti ka mängu.

Vanasti ei käidud rannas päevitamas, ei olnud „moodis“ päevitada. Ei mindud randa, vaid mindi merre. Lapsed jooksid merre päevas mitu korda ja tulid ruttu jälle tagasi. Siis käidi ujumas, riided võeti kaasa ja pandi kalurite paatidesse. Rannale ei saanud jätta, sest seal olid loomad ja ega see rand väga puhas olnud, sest lehmad jätsid oma „koogid“ ka sinna. Üks minu onutütar käis linnast ikka siin. Ta ei osanud rannas käia. Meie teadsime, kuhu astuda, tema astus ikka nende „kookide“ sisse.

Moodi läksid ühised viibimised looduses – seda nimetati rohelisse minekuks. Linnarahval oli selleks Niidu mets, siin Raeküla rahval Sindi-Lodja. Pärnu – Paide maanteest paremat kätt oli jõe ääres väike lagendik. See sobis igati peoplatsiks. Oli

orkester, puhvet ehk einelaud, kus oli müügil saiakesed, maiustused, limonaad, õlu. Kes tantsis, kes istus sõpradega murul, käis vestlus ja naljad. Peo lõpupoole juhtus sedagi, et mõni, kes oli alkoholi rohkem joonud, veeres kõrgelt kaldalt Reiu jõkke. Muidugi nad päästeti. Pidu lõppes tavaliselt hilja õhtul.

Kalurid, kellel olid omal mootorpaadid, korraldasid ühissõite Doberani – Valgeranda. Peale oma pere võeti tihti kaasa ka sõpru. Nii sattus ka meie pere niisugusele üritusele. Mina olin siis nii 10 - 11 aastat vana. Sinnaõit oli väga tore. Seltskonnal olid kaasas oma toidud ja joogid. Mida edasi pidu kestis, seda uljams mehed muutusid. Õhtul hakati tagasi sõitma. Paadid pörksid vastu mörravaiu ja vahel sattusid üksteisele väga lähedale. Tundsin suurt surmahirmu. Jõudsiime siiski tervelt koduranda. Ankrud heideti merre. Paatide asukohas ulatus vesi põlvini. Teiste hulgas oli kaluriproua Elsa, kes erines teistest naistest lõbusa oleku ja riietuse poolest. Seljas ilus siidist kleit, peas kübar. Ta seisis paadis ja teatas, et tema ei taha oma riideid rikkuda ja vees lahmata. Keegi peaks teda aitama. Üks vapper kalur, nime ma ei mäleta, mängis kohe kavaleri: võttis Elsa turjale ja kandis ta ranna poole. Kalur sammus uhkelt, äkki komistas kogemata ja kukkus nii õnnetult, et Elsa jäi vee alla, kübar ujus eemale. Kui tõusti, siis oli Elsa nagu lamaga kaunistatud merineitsi. Küll oli sellest naeru! Ega Elsa pikka viha pidanud, naeris ise kaasa, kuid kavaleri mänginud kalur sai Elsalt nii mõnegi laksu.

Kui Pärnu ja Tallinna vahele ehitati raudtee, hakati inimestele korraldama odavaid huvireise Pärnust Tallinna. Sõit toimus loomavagunites. Vaguni seinte ääres olid pingid, üks oli lahti, ette oli löödud laud, et keegi välja ei kukuks. Väljuti Pärnust hommikut, tagasi tuldi õhtul. Päev veedeti Tallinnaga tutvumiseks. Väga paljud kasutasid seda võimalust.

Südamesoojusega mäletan ja mõtlen ma alati abielupaar Kauffeldidele, kes olid Raeküla kooliteenijad. Hr Kauffeld tegeles veel ka orkestriga. Tänu tundega mõtlen ma kõigile neile inimestele, kes seda seltsielu organiseerisid ja juhtisid. Eriti paistsid silma koolijuhataja Aleksander Helila, sest ilma temata ei toimunud midagi. Teiseks August Must ehk nagu rahvas teda nimetas - Musta Kusti, kes organiseeris ja õhutas ühistegutsemist tagant.

Naabrite omavahelistest suhetest

Vaatamata paljudele eluraskustele käidi läbi, käidi üksteisel külas, vesteldi sellest, kes kuidas elab, kes kellega kurameerib - kõik küla uudised olid teada, tunti kõiki oma küla inimesi ja kui juhtus mõni võõras tulema, ei jäänud see märkamata. Meie pere elas Järva tänaval Seemanni majas. Üle tee elas väga jutukas naabrinaine Loviise. Oli üks laupäevaõhtu, ema keetis putru, kui Loviise tuli. Ema palus teda istuda, aga Loviise

keeldus, sest tal polevat aega. Seisus ukse juures ja jutustas külaeluseid. Emal sai puder valmis, põrand pestud, aga Luise ikka seisus ja pajatas.

Emal oli üldse palju sõbrannasid, kes alatas meil külas käisid. Järva tänaval elas hulk neide, kes juba abieluikka jõudnud. Ja naiste jutt jõudis muidugi nendeni. Ema keetis parajasti vasikaliha stulti. Keegi proua ütles, et kontide pealt saab ennustada, kes neidudest kõigepealt endale mehe leiab. Mina kuulsin seda juttu pealt. Olin siis 3-4aastane. Panin puhtad kondid põlle sisse. Igale kondile pandi neiu nimi ja läksin siis naabrite juurde, sest neil oli väike koer, et ta võtaks kondi. Kelle nimega ta esimesena võtab, see neiu saab mehele. Naabrinaine oli oma väikese pojaga kõõgis. Mina rääkisin talle oma jutu ära. Ta ütles, et nende Muri on kuhugi küla peale läinud, aga väike Arno, kes põrandal roomas, võib selle töö sama hästi kui Muri ära teha. Eks ma laotasin siis oma kondid põrandale ja Arno tegigi oma töö ära. Läksin koju, rääkisin teistele. Lõbu ja naeru oli kuulajatel laialt! Peagi said meie tänava neid kõik mehele, sest hakati ehitama Reiu raudteesilda ja tööle tulid paljud noormehed Peipsi äärest. Korteriisid olid nad Raekülas, tutvusid meie neidudega ja päästsid nad vanatüdrukusest.

Orketri mängijatel oli aga selline komme, et pärast uusaastapüüki hakati käima peredes head uut aastat soovimas. Tean seda, sest meie peres käidi. Orkester hakkas väljas mängima, isa tegi ukse lahti, mängides tuld tuppa, istuti põrandale, ema tõi pudeli ja kausi lihapirukatega. Mäng kestis umbes pool tundi, siis mindi edasi. Vanemad olid väga meelitatud sellest tähelepanust.

Raekülaste toidulauast

Paljud Raeküla inimesed pidasid loomi. Mere ääres olid suured lehmakarjad. Oli 4-5 karja. Karjamaa oli jaotatud piirkondadeks. Lambaid ikka oli ka, aga vähe, lehmad olid põhiliselt. Veel peeti sigu. Liha saadi oma laudast, poest ei ostate. Maad oli palju. Kasvatati ka juurikaid ja vilja. Ühiselt osteti isegi viljapeksumas, millel oli sügisel tööd.

Vanasti oli toidulaua kala hästi tähtis. Tänapäeval on see väiksemaks jäänud. Kala väärtustatakse vähem. Turska oli vanasti palju, kuigi tursk ei ole üldse meie lahe kala. Näiteks mina ei teadnud aastaid, mis on tursk. See on teatud aastate järgi, kui see tursk jälle ilmus. Aga minu ema näiteks - tema ei tahtnud üldse neid kalu, mis olid jõest püütud. Ütles, et neil on muda maitse. Tema sõi ainult merekalu. Meil oli alati kala. Mina tunnen kalast igatahes väga puudust. Vanasti osteti kevadel ja soolati räimed sisse, et jätkuks ka heinaajaks. Ostan siiani ikka paar kilo ja soolan ise. Nii hea on see soolasilgus. Soolasiid ja soolalõhed keedeti kupakartulitega. Ega neid niimoodi praetud nagu praegu. Kalapoodi ei olnud. Käidi kalurite juures ostmas. Ja mõtle - vene ajal oli koha kilo 30 kopikat! Seda koha talvel ei püütud, suvel ikka. Me soolasime siis neid kohasid sisse, marineerisime ja igasuguseid asju tegime. Pearõhk oli ikka kalatoidul.

Siis oli nii, et peolauale tehti veel seda täidetud kala. Minu ema oli väga spets selle koha pealt. Sügisel olid Lepa Raulil pulmad. Tema oli ise kalur, abielu. Need pulmad olid augustis, aga siis ei olnud püüki. Püügivahe oli. Mina olin ka seal abis seda lauda sättimas. Siis ta tuli ise lauda vaatama. Kõõsisin, kuidas ta on oma peolauaga rahul. Ütles, et jah, aga näed - täidetud kala ei olegi. Täideti põhiliselt haugisid. Suur kala, nahk tuli hästi maha. Meil täitis ema ikka koha. Rütli tänava sööklas, seal täideti suured kalad ja müüdi, polnud mitte ainult peolaua seda toitu süüa.

Laperti pagarikauplusest, mis asus Riia mnt ääres, sai koogid ja torid kõik ka pidudeks tellida. Angerjad olid sel ajal parajad „mehed“ ikka! Suitsutati ikka suur kastitais angerjaid korraga ära, aga nendest mina suurt ei tea. Need olid kallimad. Aga silmusid sai Reiu jõe äärest kätte. Tean, et seal raudteesilla juures oli kevaditi veel ka särjepüük. Särjed tulid sinna kudema ja siis poisikesed käisid kõik seal palja käega püüdmas. Suured korvitaied said. Nüüd on ikka kõik muutunud.

Ihu- ja hingeoldusest Raekülas

Õhtutel käisid töölised, kui tulid suvel koju, ennast meres pesemas, sellepärast ega Raekülas ühist sauna olnudki. Saunad olid eramajadel. Järva tänaval oli saun ainult Lepal. Lepa saunas käis väga palju vanu inimesi. Sauna köeti kordamööda.

Viidi kodust puud ja köeti saun kuumaks. Peale selle oli ju ka vesi vaja kaevust võtta. Suured katlad olid kuuma vee jaoks, need pandi saunaruumi sooja ja siis olid veel külma vee ämbrid või toober külma vett täis. Kelle kord oli sauna kütta, see tegi kõik ettevalmistused ja puhastas sauna pärast ära ka. Tänu Lepa rahvale! Nad olid väga vastutulelikud. Saunad olid ka kõikidel endistel kaluritel. Seal olid samuti korstnaga saunad, suitsusauna ma siin ei mäleta. Keris oli ka tavalisest põllukividest ja visati leili. Saunas käidi kord üle kahe nädala. Muud pesemisvõimalused olid kodus ikka ka. Meil oli näiteks üks hästi suur plekkvann. Täiskasvanu mahtus täiesti sinna sisse istuma. Vesi tehti pliidil soojaks ja pesti kõõgis. Meile ehitati hiljem siia oma saun. Me elasime enne Siinmaa või Aarma majas.

Kirikut või palvemaja ma Raekülas ei tea. Hingeõnnistust sai koolimajas. Lahkuselised kuskil Raadiku majas olid või käisid. Minu vanaema oli hästi suur kirikus käija. Tema siis läks siit ikka pühapäeva hommikuti talvel kella kümmeks härra Matsoni kutsel tema juurde raadiost jumalateenistust kuulama, mina tihti kaasas. Suvel käis vanaema linnas kirikus ja sinnagi võttis mind väga tihti kaasa. Mina olin apostlikku õigeuskku ristitud, aga vanaema oli luteri usku. Mina olen seal luteri kirikus palju rohkem käinud kui apostliku õigeusk kirikus. Mul olid need luteri laulusalmid kõik selged. Raekülas oli ka pühapäevakool, mis mõeldud lastele. Selle läbi viijaks oli õpetaja Leena Moorats. Selles koolis mina ei käinud.

Majaehitusest ja kruntidest Raekülas

Mulle räägiti niimoodi, et siin vanasti maju ei olnud. Siin olid metsad. Siit praegusest Järva tänavast alla, siin oli üks väga vana maja, mis alles hiljuti lõhuti maha. Selles elas viimati enne lammutamist üks Säase Mann (Maria). Kunagi oli see olnud aga kohaliku metsavahti maja, muldpõrandaga ja üldse väga vilets, onni moodi. Seal elas metsavaht oma noore naise ja lapsega. See mees oli pidanud ühel talvel kuhugi ära minema ja naine lapsega jäid üksi. Tuli suur torm ja tuisk. Vanasti inimesed olid ebausklikud ka ja siis see naine mõtles, et ei julge enam toas olla. Võttis lapse ja hakkas minema Reiu karjamõisa mere poole, eksis ära. Mees tuli koju, ei leidnud naist-last eest, otsis, hiljem leiti nad lumehanges külmununa. Selline tõsine lugu ühe vanima maja elanike kohta.

Raekülas olid linna maad, aga osa oli Pätside maa. Pätsi pere on pärit Tahkurannast. Seal nad tulid ja ostsid ära selle Petlemma/Bethlehem/ kõrtsi. See oli niisugune hästi madal maja vastu teed. Ma tean, kui neid aknaid vaatasid - aknad ei paistnud üldse läbi. Kes seal elas, pidi iga päev aknaid pesema, et valgus sisse tuleks. Pritsis tee pealt nii palju seda pori. Pätsi ajal kaotati see kõrts ära. Hiljem taheti jälle kõrtsi teha, aga naised olid sellele nii vastu ja võitlesid, et sinna kõrtsi ei tehtaks, sest mehed ju armastasid seal kõrtsides käia. Pätsi maad läksid praeguse Lennuki tänavast alla ja Merimetsa tänavani ja siis keerasid siit Järva tänavalt ülesse, nii et seepoolne maa oli Pätsi maa ja teine pool äär oli siis linna maa. Pätsid hakkasid oma maid müüma. Lepa Raulil on praegu see müügidokument olemas, kus pitsatid ja allkirjad all, et tema vanaisa ostis Pätsidelt maad. Peeter Päts oli niisugune rikas. Tema kohta nüüd räägitakse igasugust. Ma ei taha sellest rääkida, ta päris oma isa käest maa ja kõrtsi asemele ehitatud maja.

Siin linna maa peal oli teine kõrts veel - Jerusalemma kõrts. Need kõrtsid olid tegelikult tsaari ajal, ei olnudki Eesti ajal. Jerusalemma kõrts lammutati ära ja ehitati sinna kohale Statoil. See, kus praegu meie maja tee ääres on, see linna maa oli kõik metsa all. Linn laskis siis selle metsa maha võtta, müüs palgid maha ja andis maad ehituskruuntideks. Minu vanemad võtsid ka siis ühe krundi. See oli umbes 1923. või 1924. aastal. Meie maja sai enam-vähem elamiskõlblikuks 1925. aastal. Meie maa-alal oli kaksikümne kolm (!!!) kändu. Need juuriti kõik välja. Naabrid käisid üksteisel abis. Kaevati ümber kändu kõik muld välja, pandi puurivad ja tutsid alla, kangutati kändud välja ning lõhuti ja kuivatati - lõpuks kasutati kõik hiljem küttepudeks. Linn tuli nii palju vastu, et mõne aasta ei pidanud inimene maarenti maksma, kui ta selle maa kõik üles haris.

Raeküla kool ehitati linna maale.

Kes need jäljed siia jättis

Marina Mesipuu, Raeküla Vanakooli arendusspetsialist

Möödunud aasta viimastel veerandil jõudis Raeküla Vanakooli keskusesse pikisilmi oodatud sõnum, et Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK) rahastab meie esitatud projekti “Kes need jäljed siia jättis, kes neid jälgi mööda käis?”.

Toetuse taotlemine toimus kahes etapis, millest esimeses tuli rahastajatele edastada vaid idee kirjeldus ja orienteeruv eelarve ning järgmisse vooru pääsenutena oli vajalik juba esitada pikk ja põhjalik taotlus koos partnerluse kinnitustega.

Rõõmusõnum, et selts Raeküla koostööprojekt aiandus-mesindusseltsiga Räämalt, Vana-Pärnu kultuuriseltsi ja Kalamehe kvartali seltsiga on saanud KÜSKi ja EV100 kingituste taotlusvoorst 15000eurose toetuse, saabus eelmise aasta septembriks. Nii nagu tavaks tuleb taotlejal koostöös partnerite ja teiste toetajatega panustada ka veel oma osalus, mis on hinnanguliselt 5000 eurot.

Kes need jäljed siia jättis?

Projekti elluviimise tulemusel väärtustavad Pärnu linnaosas oma ajalugu ja nendes tegutsenud/tegevaid inimesi, kes on oma tegevusega olulise jälje jätnud nii kohalikku kui ka rahvusvahelisse ellu.

Projekti elluviimise moodustub linnaosade ajaloolistest objektidest, sündmustest ja väärtustamist väärivatest inimestest andmebaas koos lühikirjeldustega, mille baasil valmivad linnaosade geomatkarajad, kus nii rajad kui ka nende ääres paiknevad hooned on tähistatud nii füüsilise sümbolika kui ka QR-koodi ehk ruutkoodiga, et matkajal oleks võimalik mobiiltelefonits hankida lisateavet konkreetse objekti või selles majas elanud inimese/perekonna kohta. Erinevad organisatsioonid töötavad ühiselt välja meetodika, mis tagab vajadusel teabe uuendamise ja sümbolika korrastamise. Projekti elluviimisel teevad koostööd erinevad kodanikeühendused, haridus- asutused ja erasektor.

Eeskujuks Liepaja

2008. aastal osalesid Vanakooli keskuse esindajad esmakordselt noorteseminaril Lätis Liepaja linnas. Nimelt on Liepajas välja töötatud väga lihtne vahend linna tutvustamiseks külastajatele “Follow the notes” <http://liepaja.travel/en/do-and-see/city/routes/follow-the-notes/>.

Lisaks linna ajaloo ja seal elanud/tegevtsenud inimeste tundma õppimisele on nootide järgi liikumine ka tervislik, kuna märke saab järgida vaid jalgsi või rattaga liikudes. Kogetu pani mõtlema oma kodupiirkonna, Raeküla peale. Võiks ju meilgi olla sarnane orienteerumisrada, et nii suused elanikud kui ka küllalised õpiksid linnaosa ajalugu/inimesi paremini tundma. Linnaosas on elanud/töötanud paljud luigepeetud inimesi, nagu perekond Päts, Gunnar Aarma, Vanda Tammann, Vanda Sõelsepp, Johannes Kivi, Olev Soans, Osvald Saulep jpt, keda tuntakse kogu Eestis ja kaugemalgi.

Idee sai hoopis laiahaardelisema lähenemise

Terje Ojaste Räämalt ja Liivi Kaasik Raekülaste 29.11.17 projektipartnerite nõupidamisel Vanakooli keskuses

Foto Mikko Selg

2014. aasta 16. oktoobril Tallinnas Telliskivi loomelinnakus Riigikantselei eestvedamisel toimunud linnaliste asumiseltside ajurünnakul, kus otsiti ideid Eesti Vabariigi 100. aastapäeva väärikaks tähistamiseks. Just sellel kohtumisel kõlas selts Raeküla esindajate idee esmakordselt kui võimalik kingitus meie riigile.

Viimased poolteist aastat on ideega töötanud erinevate Pärnu kodanikeühenduste esindajad Vana-Pärnu, Rääma, Raeküla, Ülejõe, Kalamehe kvartal linnaosadest.

Pärnu pole üksnes kesklinn

Miks me räägime just linnaosadest? Aga seda põhjusel, et kodanikeühenduste esindajad peavad põhjendamatuks senist turismipoliitikat, kus peamiselt vaid linnasüdame arendamisele tähelepanu pööratakse.

Linnaosade asumiseltsid soovivadki suurendada Pärnu teiste piirkondade väärtust nii kohalike elanike kui ka külaliste silmis. Mis võib olla meie riigile parem kingitus, kui end väärtustavad ja oma ajalugu tundvad kogukonnad.

Projekti “Kes need jäljed siia jättis, kes neid jälgi mööda käis?” teostumisel valmivad linnaosades tähistatud (geo-)matkarajad, millel on ajaloolised objektid visuaalselt märgistatud. Kõige olulisemaks peame sündinud ja süstematiseeritud andmebaasi, kus on kirjeldatud 2018.aasta seisuga linnaosa inimestele olulised ning väärtustamist/meelespidamist väärivad sündmused ja inimesed. Soovi korral ja vastavate võimaluste olemasolul saab andmebaasi tulevikus ka jooksvalt uuendada.

Matkaradade tähtsuse olemasolu ja kvaliteeti jäävad projektijärgselt jälgima kogukondlikud kodanikeühendused. Tähtsuse ja märgistuse korrastamiseks ja uuendamiseks on kavatsus teha ja projekti partneritel sõlmida koostöökokkulepe nii Pärnu linnavalitsuse kui ka majade ja kinnistute omanikega.

Projekti tulemusel valminud kirjalikud ja elektroonsed infomaterjalid – geomatkaradade tutvustused – lähevad kasutamiseks Pärnu linnavalitsuse turismiteenistusele ja turismi-infopunktile.

Siinkohal palve kõigile lehelugejatele, et jagaksite soovitusi ja ettepanekuid, millised ajaloolised, aga hetkel veel ka täitsa tegusad inimesed ning ajaloolised objektid vajaksid väärtustamist ning esile toomist. Külastage www.raekylavanakool.ee lehekülge, millel leiate Jälgede tagasisideankedi. Ootame teavet kuni 31. maini e-adressil – info@raekylavanakool.ee või postiaadressil Lembitu I Pärnu.

Evi Mäe (Pärnu VIII 8klassilise kooli vilistlane 1979.a) albumist pärinev foto 15.02.1979 ajalehe Pärnu Kommunist artiklist

Foto Evi Valdaru

Laulasmaa kooli rahvapilliansambel
Foto erakogust

Sõpruskoolide ühine päev Raekülas

Riita Tõniste, Raeküla kooli direktori asetäitja noorsootöö alal, huvijuht

Muhu, Laulasmaa ja Raeküla sõpruskoolide pidevalt laienev ja arenev koostöö on jõudnud seitsmendasse klassi, s.t toimub juba seitsmendat aastat.

Sõpruskoolide suhtlus toimub kooli juhtkondade, õpetajate, õpilasesinduste ja õpilaste vahel. Selle õppeaasta juhtkondade kohtumisel otsustati tähistada Eesti Vabariigi juubelit suure ühiskontserdiga kõigis kolmes koolis.

Esimene kontsert toimus Raeküla koolis. Juba homikul saabusid külaliskoolide õpilasesindused, et osaleda ühisel koolituspäeval. Kahekümne viie osaleja päev algas atraktiivse tutvumismänguga. Raeküla kooli õpilasesinduse esimehe Milena Simane eestvõttel otsiti vastust küsimusele „Kelle asi on minu moti-

vatsioon?“. Tõdeti, et iga kõige väiksematki ideed on tark arutada teistega ja siis juba üheskoos ellu viia. Toreda sündmuse kordaminekuks vajatakse sageli abi ka sponsoritelt, kelle poole õige pöördumine on väga suureks eelduseks positiivse vastuse saamisel. Raeküla kooli lõpetanu Rudolf-Gustav Hanni tutvustas kogemusi, mida ta omandas õnnestunud omaaegsetest ettevõtmistest Raekülas ja Pärnus, aga ka „ämbritest“, mis aitasid tal veel enamgi õppida. Vilistlase esinemisest jäi kõlama mõte – olgem õpihimulised, õppigem kõigest, milles osaleme või mille juhid oleme.

Pärast lõunat suundusid õpilased Pärnu muuseumisse, kus neid ootasid muuseumimängud. Samal ajal saabusid kooli ette bussid ka külalisesinejatega, et valmistada õhtuks kontserdik. Kella 18ks täitus Raeküla Vanakooli keskuse uued lühtrid saanud kauris saal suurte ja väikeste kuulajatega ja algas ühiskontsert „Kallis on maa, kus elame!“. Esimesena esines Muhu kooli 6. klassi rahvapilliansambel õpe-

taja Leena Peggli juhendamisel. Kaunid muhu rahvarõivad, muhe saare huumor ja rahvalikud viisid eri Eestimaa paigust – nii saab kirjeldada muhulaste esitatut. Teisena astus püünele Laulasmaa kool. Täpsustada tuleb asjaolu, et tegelikult esinesid kolme kooli õpilased. Nimelt ühendati möödunud sügisel Klooga ja Lehola kool üheks - Laulasmaa kooliks. Mitmekesise kava ja numbrite esitamise kõrge taseme tagasid õpetajad Aala Kraaner ja Sille Ojastu.

Viimastena astusid üles raekülaste mudilas-, poiste- ja lastekoor ning 1.b klassi tantsurühm. Karl-Martin Leppurm esines kitarril ja saatis ühendkoori käsikelladel. Tubli ettevalmistustöö tegid kollektiivide juhid Tiit Künnapas, Sirle Sikk ja Tiit Pärmit.

Kontsert lõppes ühislauluga „Isamaa armas“ ja oligi möödunud väga kasulik ja toredate tegevusi täis päev. Teoks oli saanud Eesti Vabariigi sajanda aastapäeva esimene ühiskontsert, jätkuvad kontserdid sõpruskoolide juures.

Kultuurne külakool ootab laagerdama

Hellevi Maasepp & Merit Hirvoja-Tamm, laagri juhendajad

Eelmisel suvel toimus Raeküla Vanakooli keskes kaks lustlikku ja arendavat linnalaagrit „Vägi minus ja minu ümber“ (foto).

Meis kõigis on peidus hiiglaslik vägi ja loovus. Laagris otsisime üheskoos viise, kuidas neid ära tunda ja äratada. Laagrid toimusid kahes vanusegrupis: nooremad olid 6-9aastased ja vanemas 9-12 aastased noorukid.

Loovuse arendamine ja oma sisemise väe leidmine oli põnev protsess nii lastele kui ka juhendajatele. Näha laste arengut ja avastamist ning õnnestumise rõõmu ning olla juhendajana suunajaks ja abiliseks sellel laste teekonnal on äärmiselt hea tunne ja positiivne kogemus. Lapsed on ka ju meie, suurte inimeste õpetajad. Nii saime meiega oma väe ja loovuse kohta paljutki juurde õppida.

Laagripäevad olid tihedad ja täis mitmekülgseid tegevusi. Päev algas väikeste joogaharjutustega ja kujunes siis päeviti erinevalt, sisaldas tantsu, muusikat, muinasjutte vestmist, looduses viibimist. Iga päev meisterdasime midagi põnevat ja kokkasime terviskult. Valmistasime ise maistvaid vahepalu ja magustoite, mida siis saime kõik koos nautida. Müidugi oli ka vaba aega lihtsalt olemiseks, sõpradega jutujamiseks ja mängimiseks. Laagripäevad olid küll üsna pikad

(kl. 9.30 – 16.30), kuid iga päeva lõpuringis istudes kõlasi laused: „Ootan juba homset!“, „Päev läks liiga ruttu, nii põnev oli!“, „Ma tahaks juba teada, mis me homme teeme!“ jne ning lapsed loetlesid õhtusse jõudnud laagripäeva lemmiktegevusi.

Käis ka külalisi, kes aitasid väge meie ümber ja meis avastada. Tutvusime metsas loodustarga ja taimetundja valvsa pilgu all sellega, mida loodus meile pakub, kuidas looduses käituda jne. Ühe laagripäeva lõpetuseks pakkusime lastele võimalust osa saada omamoodi lõõgastumisest gongimuisika saatel. Selleks tulid kohale kaks muusikut, kes seadsid üles suured gongitaldrikud, panid nende helid kõlama, tehes seda lastele sobival viisil. Mõni laps jäi isegi magama nende mõnusate helide saatel. See oli põnev kogemus.

Laagri lõpetuseks tegid lapsed vanematele esitamiseks väikese etteaste, mis sisaldas nii sõnalist osa, tantsu, pillimängu kui ka moedemonstratsiooni. Nimelt sai iga laps laagris proovida ka oma disainerikätt ja ümber kujundada ühe t-särgi. Meisterdamistest tegime näituse ja vanemad said nädalast ülevaate laste valmistatud torti nautides ning teed juues.

Saabusval suvel tuleb taas kaks laagrit, kuhu kutsume lapsi rõõmsalt osalema. Sellel korral kannab lustlik ja arendav linnalaager pealkirja „Sinu suve seiklus“.

Tõepoolest - seikluseks plaanime selle laagri kujundada küll. Lisaks eelmise aasta tegemistele põimime nädalasse ühe põneva fotojahi. Räägime

pildistamisest ja korraldame ühe seiklusliku mängu, kus saab mõistatada, kasutada loovust ja arendada pildistamise oskust.

Külla tuleb mitu spetsialisti, kes räägivad oma tööst. Plaanis on tüdrukutele alati huvi pakkuv juuksehoolduse ja soengute tegemise töötuba.

Poistele mõeldes plaanime külla kutsuda ka enesekaitse nippe ja tarkusi edasi andva inimese, kellelt on ka tüdrukutel põnev õppida. Sel korral on plaanis laagrisse tuua rohkem ka muusikat ja laulu, ning sportlikke ja laulumänge. Kõiki mõtteid ja plaane ei saa siinkohal ka avalikustada - jätkugu kohapeal avastamisrõõmu.

Meie oleme juba põnevil ja ootame – tule ja saa osa selle suve seiklusest! Võta sõber ka kaasa, sest siis on teil, mida pärast koos meenutada.

Foto erakogust

Toetus rikastab õpet

Kersti Nõupuu, Raeküla lasteaia direktor

Euroopa Liidu erinevad struktuuritoetused on olnud viimastel aastatel suureks abiks, et mitmekesistada lasteaia õppetööd.

Taotlusvoorudes osalemisel lähtume kasvatuslikest väärtustest ja lasteaia arengukava põhisuundadest. Kuna meie, Raeküla lasteaia üheks eripäraks on looduskeskkonna ja pärimuse väärtustamine, oleme igal aastal taotlenud rahastamist SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse haridusprogrammidele, mis on lastele võimaldanud korraldada väljasõite Rae järve äärde, Kabli linnuvaatluskeskusesse, osaleda Pernova loodusmaja haridusprogrammides.

Projekt „Igal lapsel oma pill“ on ellu kutsunud unistusest, et igal Eestimaa lapsel oleks võimalus õppida pillimängu. Meie asutuses on antud meede aidanud alles hoida esivanemate pärimust - kandlemängu.

Lisaks eelpool mainitule osaleb meie lasteaed alates 2010. aastast PRIA koolikava programmis, mille eesmärgiks on soodustada puu- ja köögivilja ning piima ja piimatoodete jõudmist laste

toidulauale, tervilike tootumisharjumuste kujunemist. 2017. aastal taotlesime PRIAlt kaasnevate haridusmeetmete rahastamist. Selle käigus soetasime asutuse õuealale kolm kasvupüramiidi, kuhu lapsed istutasid maasika-taimed. Esimene maasikasaak osutus eriti magusaks!

Toetamaks laste loomupärast teadus- ja tehnikahuvi, taotlesime 2017. aastal rahastust ka Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutusest. Projektis osalemisega soetasime Bee-Bot Mesimumm pörandarobotid (foto), mis pakuvad avastamisrõõmu ja võimalust muuta õppetöö mitmekülgsemaks. Leiame, et varane kokkupuude teaduse ja tehnoloogiaga aitab lastel paremini mõista teaduslikke termineid ja nähtusi, annab neile parema aluse toimetulekuks koolis ning pikemas perspektiivis paremate tulemuste saavutamise looduse ja tehnika valdkonnas.

Kokkuvõtvat võime tõdeda, et erinevate struktuuritoetuste taotlemine on küll tömahukas, kuid annab suurepärase võimaluse rikastada õppetööd. Mitmekesiste võimaluste tagamine olulisus lapse arenguks on selgelt välja toodud ka dokumendis „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“.

Foto erakogust

Meie loomise lugu

Foto erakogust

Katrin-Hildunen Alvela, Raeküla lasteaia muusikaõpetaja

*Lind hakkas pesa pesitama,
puuraagu korjama.
Sai see pesa valmis saanud,
hakkas mune munema;
sai need munad munetud,
hakkas poegi hauduma.../
/...sai need pojad kasva tud,
hakkas neida pillama.
Ühe pani päevaks peale ilma,
teise pani kuuks taeva assa,
kolmanda kiviks põllu peale.
/katke vanast laulust/*

Eestlane olla on uhke ja hää... Kui tihti me mõtleme selle tuntud lause sügavamale tähenduse peale? Eestimaa juubeliaastal on paslik vaadata tagasi ja juurelda meid määratlevate väärtuste - meie tekkeloo, keele ja kultuuri üle.

Pärnu Raeküla lasteaias on pärimuskultuuri väärtustatud juba aastakümneid. EV100 ühiskingitus „Igal lapsel oma pill“, mis sündis maestro Tõnu Kaljuste ettepanekust, on kantud unistusest, et igal

Eestimaa lapsel oleks võimalus õppida pillimängu. Saime meiega nimetatud projekti kaasabil endale Eesti kõige pikema ajalooaga keelpillid - väikekanded.

Laste suur rõõm pillimängust julgustas meid korraldama suurejoonelisemat kontsertetendustki ja tegema vastukingitust Eesti Vabariigile.

Juubeliks valmistatakse teadagi kaua ja põhjalikult. Mängides mõttega, et lasteaed on kui turvaline pesapaik ja kooli minnes sirutatakse tiivad, sai üritus nimeks „Loomise lugu“. Selle nimilaul „Loomine“ põhineb paljude rahvaste uskumusel, et maailm tekkis linnunast. See oli tagasivaade, nägemaks mitut põlvkonda lapsesilmade kaudu. Hingestatult esinemiskava koostades sättisime tulevaste kingipakki laste pillilood, tantsud ja laulud. Laste särasilme entusiasm omakorda ärgitas laulma-tantsima kogu lasteaia personali.

Selle oma kingituse Eestimaale andsime ühiselt üle 17. veebruaril Tervise kultuurikeskuse laval (foto).

Pisikesed Eesti kodanikud, kes laval seisisid, vast veel ei tajunudki selle hetke väärtust, kuid poole sajandi pärast on nemad need, kes mäletavad ja annavad omakorda edasi meie loomise lugu.

Rahvusvaheline koostöö laiendab silmaringi

Piia Karro-Selg,
50. Interskola konverentsi korraldustoimkonna juht

Raeküla Vanakooli keskuse igapäevatöö osaks on kujunenud rahvusvaheline suhtlus. Kõrvaltvaatajal võib tekkida küsimus, mille põhjal valikuid tehakse ja valdkondi valitakse.

Julgen väita, et igasugune koostöö ja võrgustikes osalemine on persoonipõhine ehk sõltub paljus neist inimestest, kes organisatsioon toimivad ja milliseid kontakte endaga kaasa toovad. Nii sünnib usaldus ja teineteise toetamine. Järgnevalt toon mõned näited, kes personaalselt on ühe või teise valdkonna Vanakooli keskuse tegevustesse kaasa toonud.

Rahvusvahelise heategevusliikumise *Y's men International* liikumisega näiteks oleme seotud, kuna mitmed Raeküla seltsi asutajaliikmed olid juba enne kohaliku seltsi asutamist eelnenud organisatsiooni liikmed. Siinkohal kindlasti suured tänud just Liivi ja Kaljo Kaasikule ning Anne Kontus Hermannile. Nii olemegi tasapisi kristilikele põhiväärtustele baseeruva *Y's*-liikumise sidunud Vanakooli keskuse igapäevaste toimetustega. Tuntuimaks tegevuseks on projekt „Igal lapsel oma ring“, mille käigus kogume heategevusloteriiga vahendeid keskuses tegutsedale noortele huvitegevuseks.

Kogemus julgustab tegutsema

Minul isiklikult oli au olla rahvusvahelise haridustöötajate võrgustiku *Interskola* 2003. aastal Eestis, täpsemalt Jänelal toimunud konverentsi korraldustoimkonna liige. Saadud mõnus ja hariv kogemus julgustas mind ka pärast Pärnusse kolimist interskolalastega kontakti hoidmas ja kuna mu igapäevatöö siin Pärnus jätkus vägagi hariduslikus keskkonnas, oli igati mõistlik Vanakooli keskusel laiendada oma tegemisi ka selles võrgustikus. 2013. a suvel korraldasime *Interskola* ajaloos omanäolise konverentsi, mis algusega Riias lõpes Setumaal ehk siis põhimõttel: kaks riiki ühe korraga. Just selle konverentsi korraldamise juures liitusid sisuliselt kaks võrgustikku: *Interskola* ja Cesis *Y's*- liikumist esindav klubi.

Rahvusvahelise muusikapäeva kontsertidel esinejaid oleme kõigil aastail kutsunud just oma isiklike kontakte kasutades. 2015. a sügisel, esmakordsel rahvusvahelisel muusikapäeval oli meil külas professionaalne Norra muusik Emilie Lidsheim Heldal, kelle pere oli juba aastaid enne konkreetset kontserti väga heades suhetes keskuse arendusspetsialisti Marina Mesipuu perega. Alustasime tookord ettevõtmisega, mille jätkusuutlikkuses polnud me küll kindlad, kuid juba järgmisel aastal tuli Emilie koos oma muusikust isa Karl Heldaliga ja nendega koos esines meile *Interskola* võrgustikus tuttavaks saanud rahvamuusik Gerallt Rhun Walesist. Geralltil omakorda tekkis idee tulla rahvusvahelise muusikapäeva kontsertturneele koos oma bändi Band Arall liikmetega. Nende ülimenukas kontsert saigi teoks eelmise aasta sügisel. Juba oleme kokku leppinud Läti nädalal Pärnus osalenud Cesis muusikakooli noortega eelseisva rahvusvahelise muusikapäeva kontsertideks.

Järgnevate mõtiskluste saamiseks pöördu-

sime paari *Interskola* võrgustiku liikme poole, kes jagavad lugejatele infot, kuidas see võrgustik nende elu on mõjutanud. Kahes esimeses kirjeldavad Signe Norrast ja Kaija Soomest, milline organisatsioon on *Interskola*. Inglise keelest on vestluse vahendanud Marina Mesipuu. Viimases arutleb Phil Walesist juba *Interskola* konverentside teemadel ja võrgustiku mõjust laiemalt. Selle teksti on inglise keelest tõlkinud Ester Haas. Samuti palusime Pärnu *Y*-klubi asutajat Liivi Kaasikul lugejatega jagada omi mõtteid sellest liikumisest.

Mis on Interskola?

Signe Kvale Rue, Norra:

Interskola on haridusega tegelevate inimeste võrgustik. 1967. aastal nägid Norra ja Soti õpetajad, et õpetajad hõredalt asustatud aladelt saavad kasu rahvusvahelisest võrgustikust, nii loodigi *Interskola* võrgustik ja esimene konverents toimus Aberdeenis 1968. aastal.

Esimene konverentsi toimumise järel on *Interskola* levinud nii Ida- kui Põhja-Euroopa riikidesse. Kuid ühendusel on ka liikmeid Keeniast, Uus-Meremaalt, Kanadast ja USAst.

Konverentsi korraldus, teema ja programm on vastuvõtva riigi korraldava komitee käsutuses. Konverentsi teemad hõlmavad sageli mõnda neist teemadest:

- haridus maa- või hõredalt asustatud piirkondades;
- kultuuriline ja keeleline identiteet, eelkõige vähemtähtsate kultuuride ja keelte seas;
- võrdlev haridus ja pedagoogiline tava;
- kutse- ja elukestva õppe pakkumine erinevates kogukondades.

Interskola t nimetatakse "sõbralikuks konverentsiks". Asutajate kehtestatud väärtused on edasi antud uematele põlvkondadele, et inimesed, kes tulevad *Interskola* le esimest korda, tunneks sõbralikku vastuvõtvat keskkonda. Sõprussuhted, mis sõlmatakse, on tihti pikaajalised ja kestvad. *Interskola* s osalev õpetaja saab teiste riikide haridusest sügavamalt mõistmise ja see aitab tal isiklikult arendada ülevaadet teiste riikide haridusasutuste tingimustest ja praktikast. Selle aasta konverents on viiekümnes! See on suurepärase aastapäev!
Loomulikult pole asutajate põlvkond enam aktiivne. Seega on kiiduväärne, et Pärnu nooremad inimesed on vastu võtnud väljakutse korraldada selle aastapäeva konverentsi! Parimat edu neile!

Kaija Kiviranta, Soome:

Interskola on iga-aastane haridusalane konverents, kus inimesed kohtuvad, räägivad, õpivad ja loovad sõprussidemeid. Samuti on see muutunud ennekõike võrgustikuks, mitte ainult iga-aastaseks sündmuseks.

Igal aastal kogunevad õpetajad suvehpuhkuste ajal koosolekute, töötubade, sot-

Foto erakogust

Interskola 2013 grupipilt Piusa ürgoru puhkemajas

siaalsete külastuste jm tegevuste korraldamiseks erinevatesse Euroopa riikidesse. Osalejad tulevad peamiselt Euroopast, aga ka kaugematest kohtadest, nagu Ameerika Ühendriigid ja Aafrika. *Interskola* konverents annab ülevaate selle piirkonna kultuurilistest, poliitilistest ja hariduslikest omadustest. Sidepidamiseks kasutatakse tänapäevast tehnoloogiat, kuid teiste riikide kolleegidega suhtlemine on endiselt väga tähtis. Peale huvi maapiirkondade hariduse vastu on kasvanud ka üldisemate haridusküsimuste tähtsus. *Interskola* "veteranid" tulevad tagasi tänu unikaalsele sõbralikule õhkkonnale. Alati on ka uusi nägusid ja nad on alati teretulnud.

Interskola konverentsid pakuvad toetust õpetajatele ja teistele haridustöötajatele ühiste väljakutsete ja huvidega tegelemisel. Võimalikud on külastused, et näha üksteise kooli ja kodusid ning ühiste projektide loomine erinevate riikide koolide ja klasside vahel. Üks asutajaliikmetest Ailsa Stirling ütles kord: "*Interskola* on nagu pere." Tal oli õigus, sest paljud osalejad tulevad aasta-aastalt tagasi. Seekord me kohtume Pärnus, et tähistada *Interskola* 50 tegevusaastat.

Phil Mostert, Harlech, Wales:

Interskola loob eeldusi suhtlemiseks ka konverentside vahelisel ajal. Osalesin *Interskola* konverentsil esimest korda Karlstadis Varmlandis Rootsis 1987. aastal. See oli väga nauditav ning ma õppisin palju, seega otsustasin, et pean uuesti *Interskola* le mine-ma. Sellest ajast peale on mul olnud privileeg külastada umbes 28 riiki, neist konverentse 14 eri riigis.

Kui ma *Interskola* st esimest korda kuulsin, olid peamised selle konverentsiga seotud teemad väheasustatud piirkondade koolid ning kakskeelne haridus. Esialgu olid osalejad peamiselt Põhja-Euroopast, kuid oli inimesi ka kaugematelt kallastelt, nagu USA ja Kanada. Alates 1989. aastast on üha enam olnud osalejaid Kesk-Euroopast. Konverentsi teemad on hilisemate aastate jooksul pisut muutunud ning praegu arutlevad esindajad teemadel, mis on päevakorral peaaegu igas riigis, näiteks nagu IKT kooli tunniplaanis ja immigranditest õpilaste õpetamine.

Mäletan aastate tagant mõnd suurepärase loengut, aga ka neid, mis ei olnud nii head.

Mõni inimene räägib vähe inglise keelt ning peab oma loengu maha lugema - see ei ole hea tava. Tegelikult on mitteametlik arutelu minu jaoks alati väärtuslikum kui ametlik ning väikesed seminarid on olnud palju paremad kui pikad teemakeskused kõned! Meenuvad ka mõne põneva kooli külastused erinevates riikides ning võimalus vaadelda efektiivset õpetamist ja õppimist - kehaline kasvatus Venemaal, muusikaõpetus Norras, kaugõpe Sotimaal ja IT arendus Keenias. Iga konverents toob kokku segu mitmekülse taustaga väga erinevatest inimestest, kellest enamus on entusiastid. *Interskola* konverentsil osalemise juures ongi parim see, et saab neid inimesi - neid entusiaste - tundma õppida.

Eelöeldu tulemusena on mul erinevates riikides mitmeid lähedasi sõpru, kellega me tihedalt e-mailitsi ühendust peame. See võrgustik on mul võimaldanud korraldada haridusliku iseloomuga vahetuskülastusi sellistesse kohtadesse, nagu Keenia, Rootsi, Soome ja Eesti, aga ka kultuurikülastusi kooridega Walesist Sotimaani, Iirimaal, Eestis, Norras, Saksamaal ja Soomes. Juba mõnda aega võimaldab internet hariduse andjatel koguda infot mis tahes neid huvitava aspekti kohta, näiteks õpetamine maapiirkondades, kakskeelsuse arendamine või immigrantidest laste sulandamise põhimõtted.

Miski ei ületa näost-näku kohtumist ja mitteametlikku diskussiooni - eelistatavalt väljaspool auditooriumi. Interskola on selles väga osav. Minu tagasihoidlik arvamus on, et see on parim asendushariduse teemaline konverents, millel olen osalenud.

22. - 26. July 2018
www.kosmonautika.ee

50. Interskola

The past gives the hand to the future

Hea on head teha

Liivi Kaasik,
Pärnu *Y*-klubi liige 1992. aastast

Pärnu *Y*-klubi liitumisest rahvusvahelise heategevusorganisatsiooniga *Y's Men International* täitub käesoleva aasta mais 26 aastat.

Pärnu *Y*-klubi tegeles üheksakümnendatel aastatel Soome ja Norra klubidest saadatud humanitaarabi suunamisega maakonna haiglatesse. Lisaks meditsiinilistele vahenditele (voodid, ratastoolid jne) tuli ka taaskasutusriivaid, jalatseid, mänuuasju, toiduaineid vähemvarustatud ja suurperedele jagada.

Kümnendi lõpul see tegevus klubilisi enam ei rahuldanud. Otsisime uusi võimalusi. Kuna klubil ei olnud oma kodu, toimusid kõik koosviibimised klubiliikmete kodudes. Külalisi Soome klubidest võtsime vastu kodudes. Leidsime, et on vaja Lembitu 1 asuv vana koolimaja kasutamiskõlblikuks taastada. Kuna meie klubi kuulub Soome ja Balti riikide piirkonda, siis Soomest on meile külalisi suunatud üle maailma. Esimesed külalised olid Jaapanist, mõne aja pärast

Norrast, siis Indiast. Näitasin külalistele meie vana koolimaja ja rääkis, et tahame selle maja korda teha.

2006. aasta alguseks olime jõudnud vana koolimaja renoveerimise projektini, mida rahastasid vabariigi valitsus, Pärnu linnavalitsus, *EL Phare CBC* ja Helsingi *Y Mens* klubi. Sama aasta 30. oktoobril avasime pidulikult hoone selle osa, mille esmaavamisest oli möödunud täpselt 80 aastat.

Järgmise, 2007. aasta suvel avasime I korruse endistes klassiruumides noortele tegevustoa ja töötajatele kabineti. Ehitustöös löid kaasa Helsingi *Y Men* klubide esindajad, Pärnu *Y*-klubi liikmed ja paljud noored vabatahtlikud. Selle maja taassünd on ellu kutsunud suurepärase partnerluse *Y*-klubi ja Raeküla seltsi vahel.

Septembris 2008 tähistasime Euroopa *Y's Men* liikumise, mille esimene klubi asutati Tallinnas 1928. aastal, 80ndat tegevusaastat konverentsiga. Just sel konverentsil sai teoks meie esimene heategevuskontsert, mille tulu läks noortekeskuse sisustuse soetamiseks ja huvitavate tegevuste toetamiseks.

Traditsiooniks kujunenud heategevuskontsertide ja -loteriide tuludega oleme toetanud paikkonna ajalehe Raeküla Sõnumid ilmumist kahel korral, suvelaagri korraldamist Kergus, laste kontsertreie Läti ja Leetu, lastele muusikainstrumentide soetamist.

Pärnu *Y*-klubi liikmete arv on kõikunud viiest mõnekümneni. Praegu on klubis 14 tegusat liiget. Korraldame ühiseid üritusi Läti ja Leedu klubidega, aitame igati kaasa Raeküla seltsi tegevusele, jätkame heategevusloteriide

tarbeks suveniiride valmistamist ja kogumist, et toetada kogukonna noorte vaba aja tegemisi.

Igal lapsel oma ring

Pärnu *Y*-klubi MTÜ, rahvusvahelise heategevusorganisatsiooni *Y's men International* liige, korraldab heategevuskampaaniat majanduslikes raskustes perede lastele pillide soetamiseks ja huviringi õppetöö läbiviimiseks. Oma panuse saad anda Pärnu *Y*-klubi aa EE481700017001569834 (Luminor Bank) või osaledes heategevusloteriis, mida klubi liikmed korraldavad Vanakooli keskusel toimuvatel sündmustel. Täname!!!

Vanakooli keskus uues kuues

Mery-Ly Karro,
laagriliste tegevuste koordinaator

Möödunud aasta alguses täitus Vanakooli keskuse juhtkonna kauaaegne unistus – avati vana koolimaja uuendatud teine korrus.

Väga pikalt planeeritu - teha keskuse teisele korrusele toad, et pakkuda rohkem tegevusvõimalusi nii kogukonnale kui ka külalistele - sai lõpuks valmis. Meil on nüüd kaheksa hosteltüüpi numbrituba, kaks vannituba, kaks kööki ning elutuba. Lisaks renoveeriti üks endine klassiruum, et seda saaks kasutada nii koolituste korraldamiseks kui ka väiksemate ürituste (sünnipäevad, jõulupeod jms) läbiviimiseks. Üks ruum on kujundatud kontor-klassiruumiks.

Miks vajamine numbritube? Põline raekülalane teab, et antud majas toimub tohutult hulgal tegevusi, töötajaskond pingutab väga selle nimel, et pakkuda nii lastele, noortele kui ka elukogenenutele erinevaid võimalusi ning tegevust. Puudu oli ruumidest, kuhu majutada külalisi nii Eestist kui mujalt maailmast. Külalisi aga kohtab Vanakooli keskuses tihti ning palju. Samuti annavad uued ruumid keskuse ringiõpetajatele võimaluse korraldada laagreid ning muid põnevaid ettevõtmisi.

Tänaseks olemegi tänu majutusvõimalusele korraldatud mitmeid laagreid. Haarasime kinni projektidest, mis eeldasid majutamist. Üks huvitav üritus toimuski möödunud suvel - noortevahetus, kuhu olid kaasatud ka meie oma kogukonna noored. Noortele pole midagi põnevamat, kui olla kodust eemal päris laagris. Mäletame ju alati isegi neid vahvaid õõbimisi võõrsil, kui magatakse naridel, räägitakse õuduslugusid ning korraldatakse kas või padjasõdu.

Tänu uuele avanenud võimalusele on Raeküla külastanud ka mitmed erinevad tantsu- ja muusikaseltskonnad, kes hindavad praktilisust, mida Vanakooli keskus ka pakub. On päris mugav, kui harjutusruumid on magamistubadega samas majas ning vajadusel saab tellida nii hommiku-, lõuna- kui ka õhtusöögi, kui vahetus läheduses on mere- ja metsarajad kui ka esmaste vajaduste rahuldamiseks lausa kaks kauplust.

Oluline on aga mõista, et Vanakooli keskuse ruumid ei ole vaid laagrite või keskuse oma töötajate korraldatud tegevuste tarbeks. Need ruumid on mõeldud kõigile, kel soovi korraldada mõni koostööviimine sugulaste või sõpradega. Võime soovitada keskust inimesele, kes otsib kohta oma pere tähtsa sündmuse läbiviimiseks. Igal juhul on selge see, et Vanakooli keskus on kõigi maja, kus üha

enam töötatakse selle nimel, et meie kogukonna liikmetel oleks koht, kus viibida ja tegutseda ning kaaslastega suheldes ka uusi tarkusi omandada.

Üldkasuliku töö panus ja võimalused kogukonnale

Tiina Ruul,
Viru Vangla III üksuse
Pärnu piirkonna kriminaalhooldusametnik
vanemkriminaalhooldusametniku ülesannetes

Üldkasulik töö (edaspidi ÜKT) on mõjutusvahend, mille efektiivsuse üheks mõõdupuiks on panus, mille kogukonnad saavad rikkujate (ehk oleks parem karistusalluste) tehtud tööst. ÜKT kui alternatiivne karistusmeede on Eestis kasutusel 2002. aastast.

ÜKT

Kooliajast mäletame kõik seda sõnaühendit tähenduses „ühiskondlikult kasulik töö“, mida õpilased pidid tegema koolide juures. Täna- päeval on ÜKT mõiste ja tagamaad veidike muutunud: ÜKT on kinnipidamiselise karistuse alternatiiv, mis annab võimaluse heastada ühiskonna ees oma süütega, kaotamata samal ajal töö-, õppimis- ja elukohta ning säilitades sotsiaalsed sidemed.

Pärnus korraldavad ÜKT läbiviimist Tallinna ja Viru vangla kriminaalhooldusametnikud. Üle 21 aastased ÜKT-lased teevad neile

määratud tunde Tallinna vangla ametnike järelevalve all ja 14-21 aastased noored alluvad oma tegemistes Viru vangla ametnike kontrollile. Igapäevaselt tegelevad ÜKTle määratud rikkujatega neli ametnikku, kelle ülesandeks on nii paberitöö ajakavade koostamisel kui ka füüsilise kontrolli tööde teostamise üle ning rikkujate toetamine üldkasuliku töö tegemisel.

ÜKT korraldus

Kui rikkujale määratakse ÜKT tunnid, siis suunatakse ta kriminaalhoolduse järelevalvele, kus kriminaalhooldusametniku, ÜKT tööandjate ja rikkujaga koostöös otsitakse isikuomadustele sobivaima töökohta ja luuakse ajakava töötundide sooritamiseks. ÜKT tööandja valikul jälgitakse, et pakutav töö aitaks likvideerida rikkumise tagajärgi, oleks ümbruskonna heakorrasustega seotud füüsilise töö, aitaks kaasa vanurite ja puuetega inimeste eest hoolitsemisele, oleks aktiivne panus kohaliku kogukonna hüvanguks ning ei konkureeriks palgaliste töökohtadega.

Tööandjatena eelistatakse riigi või kohaliku omavalitsuse asutust või mittetulundusühinguid. Peamiselt teevad ÜKTle saadetud isikud heakorra-, remondi-, koristus- ja muid abitöid. Raeküla Vanakooli keskus on olnud kriminaalhoolduse lepingupartner ÜKT korraldamisel mitmeid aastaid.

ÜKTle suunatakse inimesi erinevate rikkumiste ning maksmata trahvide pärast. ÜKT tunde määratakse vastavalt tehtud teole minimaalselt 5 tundi (nt maksmata trahvid) ja maksimaalselt 730 tundi. ÜKT tuleb ära teha määratud tähtjate jooksul, mis lühikese tundide arvu korral on kuu, suuremate tundide arvu puhul kuni kaks aastat.

ÜKTd tehakse tööst ja koolist vabal ajal, seega piirab ÜKT tege- mine rikkuja vaba aega ja võimalusi sattuda igavusest või tegevusetusest uutesse sekeldustesse. Tasu selle töö eest ei maksta, tund töö võrdub ühe vangistus/arestipäevaga.

Kokkuvõtteks saab öelda, et ÜKT on ennekõike rikkujale mõeldud personaalne mõjutusvahend. Teatud olukordades on ÜKT kõige otsustavam ning efektiivsem mõjutusvahend. ÜKT täitmise järelevalve kriminaalhoolduses on personaalne ja järjepidev, mistõttu rikkuja on kohustatud oma tegevustest teada andma ja kandma ka teatud kohustus: tegema ÜKT määratud ajal ja tähtjaks, järgima koostatud ajakava, alluma kontrollile, mitte tarvitama alkoholi jne. Tööandjad tehakse oma vabast ajast, mis on omakorda distsiplineeriv ja karistuse kandmine on rikkujale seeläbi ka selgelt tunnetatav. Tähelepanuta ei saa jätta ka asjaolu, et rikkumiste heastamine tööga on sageli mõjusam vahend oma käitumise muutmiseks kui inimese kogukonnast isoleerimine.

Koos tegutsedes jõuab unistuste täitumiseni

Ester Kose,
Vanakooli avatud noortekeskuse noorsootöötaja

Alustasin Raeküla Vanakooli keskuses noorsootöötajana eelmise aasta septembrikuust. Poole aasta jooksul olen tutvunud paljude toredate ja tegusate noortega. Oleme saanud sõpradeks ja õppinud üksteisega arvestama. Minul on selle üle väga hea meel.

Aitäh noortele, kes silmade särades ikka ja jälle noortekeskust külastavad ja oma ideid ja soove minuga jagavad. Muidugi ei saa ma mainimata jätta, et meie noortekeskus erineb teistest, kuna lisaks mulle on siin igal nädalal abiks ka nn mänguvanaemad, kes noortega vestlevad, neile oma kogemusi ja tarkusi jagavad.

Keskuse noorteka üks on avatud kõigile, kes soovivad oma vaba aega sisustada ja sõpradega aega veeta pärast koolipäeva. Meisterdame, mängime mängu ja korraldame koos ühisüritusi. Põgusalt on noortel siin võimalus tasuta tundma mõnd pilli või oma andeid kunstis arendada. Uuest õppeaastast soovime alustada kokandus- ning draamaringiga. Kui ilmad ilusamaks lähevad, otsime rohkem võimalusi õues tegelemiseks.

Natuke meie senistest tegemisest

Oktoobrikuu vaheajal korraldasime päevalaagri teemal „Suhkur - söber või vaenlane?“. Selle projekti abil õppisid lapsed ise süüa tegema, aga said ka teadmisi, kui palju ikkagi on näiteks tavalises limonaadis või poemahlas suhkrut. Veetsime koos lõbusalt ning õpetlikult aega. Tagasiside näitas, et laager läks nii noorte kui ka vanemate arvates korda. Seda oli hea kuulda. Aitäh kõigile kaasa aitajatele! Suur tänu Herdis Elmendile, kes oma teadmisi ja oskusi meiega jagas.

Detsembris juhendasime igal nädalal mõnd töötuba, kus lapsed said ise valmistada erinevaid jõuluteemalisi esemeid, samuti ka oma uue aasta soove kaardistada. Õpiti sedagi, kuidas vanasti, kui polnud veel arvuteid ega telefone, kaarti täiesti tavalise postiga saadeti. Töö käigus selgus, et mõni noor ei tea oma kodust aadressi. Sellega seoses juhin vanemate tähelepanu vajadusele kontrollida, kas noor teab oma aadressi ja vähemalt ühe vanema telefoninumbrit peast. Muidugi võiks see olla tal kuhugi kindlasse kohta ka üles kirjutatud. Soovitame seda noore enda turvalisuse huvides.

Jaanuari lõpus kirjutasid suuremad õppurid kaasa noortevahetuse projektis ErasmusPlus ja saatsid selle teele. Projekti meeskonda kuuluvad Kaari Pulst, Cätlin Sutt, Sonda Udu, Andra Tammekind ja Merili Grüntal. Suur töö sai tehtud ja nüüd jääme lootma, et keskkonnateemaline noorte vahetus saab teoks selle aasta augusti-kuus. Noored on ju meie tulevik ja tore on tõdeda, et neile läheb ümbritsev korda.

Veebruaris pidasime sõbrapäevapidu Peopesas. Pidu aitasid

planeerida noored ise. Kiidusõnad kuuluvad Gerda Timofeevile ja Karina Velikajale, kes mõtlesid välja, mida diskol võiks teha ja milline muusika sinna sobib. Suur tänu nn mänguvanaema Marika Kukele, kes koos lastega diskoks söögipoolist ette valmistas. Suur tänu ka Mery-Ly Karrole usalduse eest anda meile Peopesa ruume kasutada. Tänu temale saime päris ehtsa diskovalguse ja -muusika saatel tantsida.

Koolivaheajal toimus ka esimene noorteka õõ, mille idee autoriks olid samuti noored ise. Kõik osalejad võisid toredateks tegevusteks oma soove välja pakkuda ja läbi ise ideid ka teostada. Üllatusesine- jana käis oma youtube'i kanalil rääkimas Kaari Pulst, kes koos oma parima sõbrannaga alustas internetis tegevust üsna noores eas. Tema räpilugusid võib nüüdki kuulda noortekas. Aitäh talle tarkade nõuannete ja näpunäidete eest! Veebruarikuus korraldasime viktoriini Eesti sünnipäevaks. Parimaid fakteadajaid ka auhinnati.

Plaanid edasiseks

Meil on kavas võtta osa noortele poeetidele mõeldud konkursist, et oma sõnaseadmisoskust teistega jagada ja võrrelda. Saadame oma tööd luulekonkursile „Vabast tahtest, vabast ajast algab Eesti igast majast!“. Alustasimegi juba kirjutamisega. Julgen kinnitada, et meie noored on andekad ja üllatajad igal alal.

Noortekeskuses on tegevusi olnud päris palju ja palju huvitavat on meil ka veel ees ootamas. Kõik noored ja nende ideed on teretulnud. Koos tegutsedes ja mõeldes jõuab unistuste realiseerumiseni kiiremini ja edukamalt.

Rahvakoosolek 28. mail 2018 kell 18
Kohtumine Pärnu Linnavalitsuse liikmetega
Raeküla Vanakooli keskuses
Lembitu 1, Pärnu

Romet Kosenkranius, Marko Sorin, Meelis Kukk, Rainer Aarik, Siim Suursild

Vanakooli jaaniõhtu
R, 22. juunil kell 20 Lembitu 1 hoovis
Traditsiooniliselt võta lõkke juures hahupuus kaasa!

Meelole loovad
** erinevad tantsu- ja laulurühmad,
** lastisõnasaadik teeb Boris Lepgusoo,
** Pärnu Y-klubi heategevusloos,
** erinevad üllatused.

Kohtume lõkke juures!

Inglise keel taasalustajatele

Aeg: 26. märts – 22. juuni 2018
Nädalpäev: esmaspäev
Kellaeg: 17:30 - 20:00
Asukoht: Lembitu 1, Pärnu
Hind osalejale: tasuta
Rahastus: ESF projekt "Prioriteetsete võtmepäevuste arendamine,
Osalemistingimus: inglise keele oskusest madala konkurentsivõimega inimesed
** alguriald haridusega vanemad, kes ei ole pikka aega õppes osalenud
** erilase ettevalmistusega tööalised, kelle koostöös on takistuses töösäämisel/
töövahetamisel

Info tel 25671766 esf@raekylavanakool.ee

Raeküla Sõnumid
Aadress Lembitu 1, 80028 Pärnu
Arveldusarve nr 10220030954019, SEB
ajaleht@raekylavanakool.ee
Vastutav väljaandja MTÜ Selts Raeküla
Piia Karro-Selg, tel 58453331,
piia@raekylavanakool.ee
Trükikoda AS Pajo, www.pajoprint.ee

Toimetaja Silvi Kanošina,
ajaleht@raekylavanakool.ee
Kujundaja Piia Karro-Selg, tel 58453331
Fotograaf Mikko Selg, tel 5147789
Keeletoimetaja Inga Mänd, wa.fj@bot.ee
Uudised, reklaam ja kuulutused
esf@raekylavanakool.ee, tel 55671766

Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita.
*****
Raeküla Sõnumid nr 16 ilmub augustis 2018. Ootame reklaame ja kuulutusi hiljemalt 30. juuniks 2018